

نگرشی بر سوبسید و سهمیه‌بندی در ارتباط با

مصرف و توزیع

مطالعه موردی: ایران

تالیف: دکتر حمید ابریشمی و محمد فقیهی کاشانی*

مقدمه:

توجه به ایجاد تعادل کلی اقتصاد و تلاش برای ارتقای کیفیت زندگی و افزایش رفاه عامه، گسترش تدابیر حمایتی دولتها به طور کلی و بویژه در زمینه کالاهای اساسی در اغلب جوامع و خصوصاً کشورهای توسعه نیافته، در کانون توجهات زمامداران امور اقتصادی - اجتماعی قرار داده است.

در ایران نیز سهمیه‌بندی برخی از کالاهای اساسی و همچنین پرداخت سوبسید برای بعضی از کالاها دو جزء عمده سیاستهای حمایتی دولت را تشکیل می‌دهند. تدابیر مزبور با توجه به اهداف، سطح پوشش، نحوه و کارایی اجرا در هر برهه زمانی می‌توانند آثار و تبعات گوناگونی را برای الگوی تولید، توزیع و مصرف در پی داشته باشند.

در این مقاله تاثیرات چنین تدابیری به طور کلی بر مصرف اقلام خوراکی تحت

*- دکتر حمید ابریشمی، عضو هیأت علمی دانشکده اقتصاد - دانشگاه تهران؛ محمد فقیهی کاشانی مدرس دانشکده اقتصاد - دانشگاه تهران

شمول برای مناطق شهری و روستائی در دوره ۵۰ - ۶۷ مورد توجه قرار گرفته است. بدین منظور ابتدا خصوصیات برجسته سیاستهای سوبسیدی و سهمیه بندی در ایران مورد مطالعه واقع گردیده و سپس جایگاه اقلام خوراکی تحت شمول در الگوی هزینه خانوارهای شهری و روستائی و نیز آثار توزیع و انتقال درآمدی سیاستهای مزبور پی جویی شده است. در انتها با بهره جویی از مدل ها و روشهای معمول اقتصادسنجی، تلاش شده تا چارچوبی تحلیلی فراهم آید که داده های موجود را به نحوی رضایت بخش گزارش نموده و در صورت امکان اطلاعات مطالب برای سیاست گذاری در این زمینه را عرضه نمود - داشت.

تعریف سوبسید و انواع آن

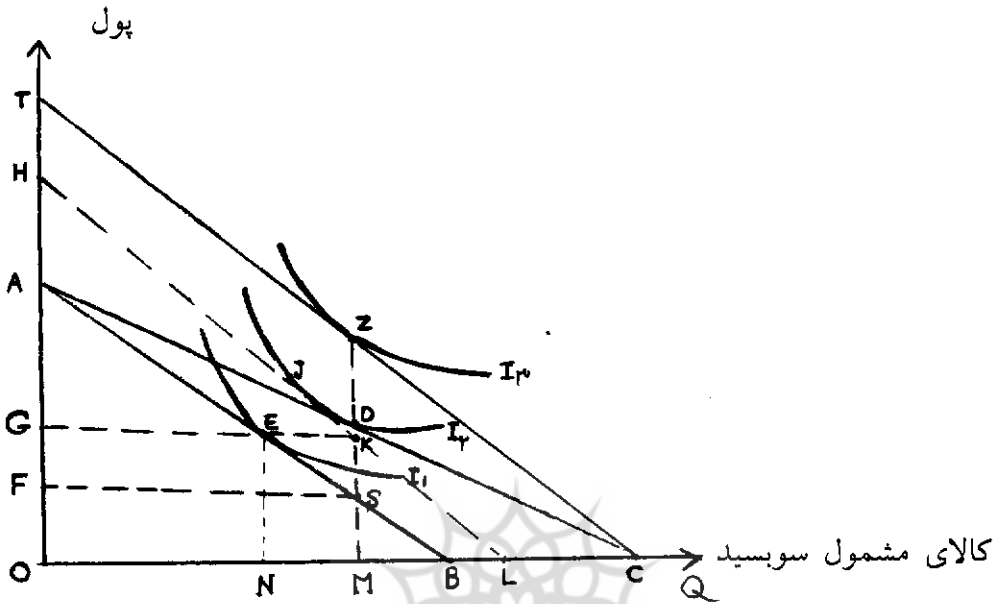
هرگونه حمایت دولتی که متضمن انتقال درآمدی به طور غیر مستقیم از طریق تغییر در قیمت های بازاری برخی از کالاها برای بخشی یا بعضاً تمامی اقشار جامعه (عرضه کننده یا مصرف کننده) در چارچوب مکانیزم قیمت باشد، سوبسید نامیده می شود. در کلی ترین وجه می توان سوبسیدها را به دو دسته سوبسیدهای با سند و بدون سند طبقه بندی نمود.

۱ - سوبسیدهای بدون سند :

این نوع سوبسید متضمن انتقال درآمد ناشی از تثبیت قیمت کالای مورد نظر در سطحی نازل تر از قیمت بازار برای اقشار تحت شمول خواهد بود. برای نشان دادن این موضوع در شکل (۱-۱) فرض نموده ایم که خط بودجه اولیه AB واحد مصرفی مورد نظر، در اثر تقلیل قیمت کالاهای Q به وضعیت AC تغییر یافته و در نتیجه از تعادل اولیه در E به نقطه تعادل جدید در D انتقال یافته است. (فرض بر آنست که Q کالایی نرمال می باشد) در نقطه D مصرف کننده به میزان OM از کالای Q مصرف نموده که هزینه بازاری برای این مقدار مصرف معادل FA خواهد بود. در حالی که هزینه پرداختی پس از کاهش قیمت Q از طریق اعمال

سوسید برابر GA است.

نمودار (۱-۱)

در نتیجه دولت از بابت این کاهش قیمت باید معادل FG سوسید پرداخت نماید. به عبارت دیگر مالیات دهندگان برای کمک به واحد مصرفی مزبور برای دسترسی به سطح مطلوبیت ۱، برابر FG باید مالیات پردازند. بنابراین اعمال سوسید از طریق برقراری قیمت ثابتی پائین تر از قیمت بازار، افزایش مصرف کالای سوسیدی را از سوی واحد مشمول در پی خواهد داشت. (در اینجا به اندازه NM).

بررسی این نکته حائز اهمیت است که اعمال این برنامه سوسیدی آیا افزایش رفاه کلی یا بهبود در مصرف کالای Q را تعقیب نموده و اینکه این نوع سوسید در مورد تعقیب کدامیک از اهداف فوق کارآتر است؟ در قالب نمودار فوق روشن است که چنین برنامه سوسیدی آنگاه که هدف بهبود رفاه کلی مدنظر باشد، فاقد کارآئی خواهد بود؛ زیرا با بهره جویی از روش پرداختهای انتقالی نقدی می توان به هدف فوق با هزینه کمتری جامه عمل پوشاند. این امر در نمودار (۱-۱) نشان داده شده است. بدین معنا که دستیابی به سطح مطلوبیت ۲ مستلزم AH و یا

KS واحد پولی هزینه سوبسیدی به وسیله پرداختهای انتقالی نقدی خواهد بود. لیکن از طریق کاهش قیمت، حصول به سطح رفاه ۱۲ متضمن GF و یا DS واحد پول هزینه سوبسید است. و بدیهی است که داریم: $KS < DS$. علت در این حقیقت نهفته است که قدر مطلق شیب محدودیت بودجه AB بیشتر از AC بوده و تحذب منحنی بی تفاوتی تضمین می‌کند که تمامی نقاطی که قدر مطلق شیب آنها بیشتر از AC باشد در سمت چپ D باشد. پس نقطه تماس خط بودجه HL با منحنی ۱۲ مسلماً در سمت چپ D واقع شده و در نتیجه HL از DS عبور خواهد کرد. (۱)

اما چنانچه هدف از برنامه سوبسیدی حصول به سطح معینی از مصرف کالا باشد، روش کاهش قیمت کارآتر از انتقال نقدی خواهد بود. زیرا هزینه سوبسیدی دستیابی به سطح مصرف OM از طریق کاهش قیمت معادل AC است، در حالی که حصول به همین سطح از مصرف از طریق اعمال انتقال نقدی مستلزم AT واحد پول هزینه است. بنابراین می‌توان گفت که پرداختهای انتقالی نقدی برای افزایش رفاه، مناسب‌تر از روش کاهش قیمت بوده و در مقابل تأمین سطح معینی از مصرف کالای مشخص با توسل به روش کاهش قیمت مذکور منطقی‌تر از انتقال نقدی به نظر می‌رسد. (۲)

۲- سوبسیدهای باسند:

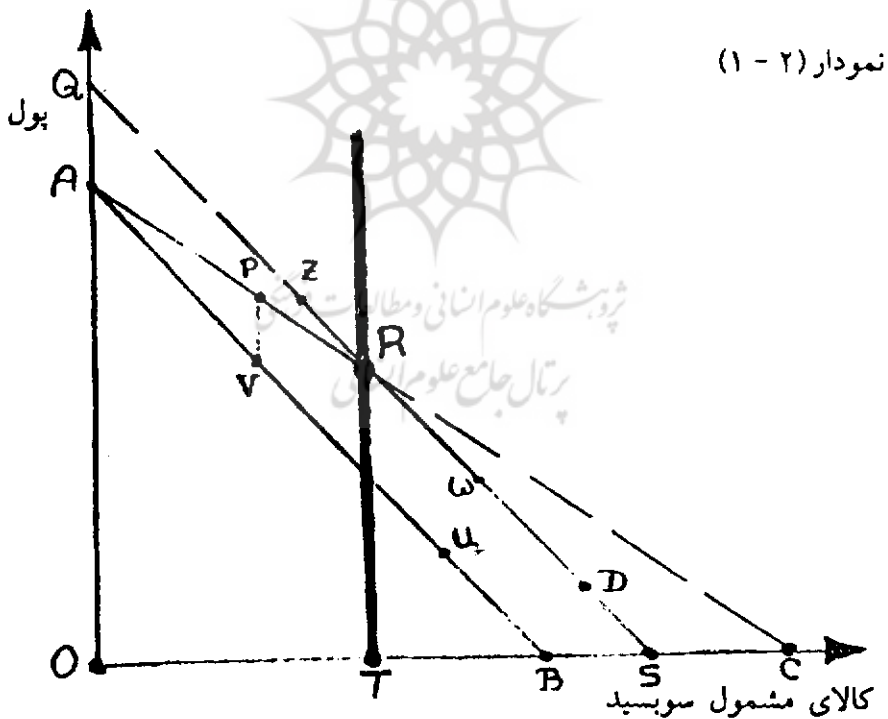
در کلی‌ترین تعریف برنامه‌های سوبسیدی باسند دلالت بر آن چنان طرحهای سوبسیدی دارد که مستلزم اعطاء یا خرید سندهائی توسط واحدهای تحت شمول آن به منظور کسب حق برخورداری از کالای سوبسیدی باشد. اگر چه غالباً سوبسیدهای باسند از عمومیت زیادی در عمل برخوردار نیستند اما در تئوری، برنامه‌های سوبسیدی باسند دارای قابلیت زیادی در شکل‌دهی

1-L.FRIEDMAN."Micro Economic Policy Analysis - P.62 - 64.

2- MILLWARD, "Public sector Economics", P.81.

الگوی مصرف هستند.

اگر بهره مندی از کالای سوبسیدی از طریق ارائه سند، بدون تقبل هزینه‌ای برای تحت پوشش واقع شدن واحد مصرفی، صورت گیرد و نیز واحد مصرفی تنها امکان استفاده از مقدار محدودی از کالای سوبسیدی با قیمتهای پائین تر از قیمتهای بازار را به وسیله سندهای مزبور دارا باشد؛ محدودیت بودجه واحد مصرفی مشمول، از وضعیت اولیه AB به صورت ARS در نمودار (۱-۲) در خواهد آمد. در این نمودار AC نشان دهنده محدودیت بودجه واحد مصرفی در شرایطی است که بهره مندی از کالای سوبسیدی به طور نامحدود برای وی امکان پذیر باشد. همچنین OT حداکثر مقداری است که وی می تواند از کالای سوبسیدی با قیمت سوبسیدی استفاده کند. چنانچه واحد مصرفی بخواهد به مقدار بیشتری از OT استفاده نماید باید واحدهای اضافی کالا را با قیمت بازار خریداری کند؛ به همین دلیل است که یک شکست در خط بودجه وی با برنامه سوبسیدی اخیر پدید خواهد آمد.

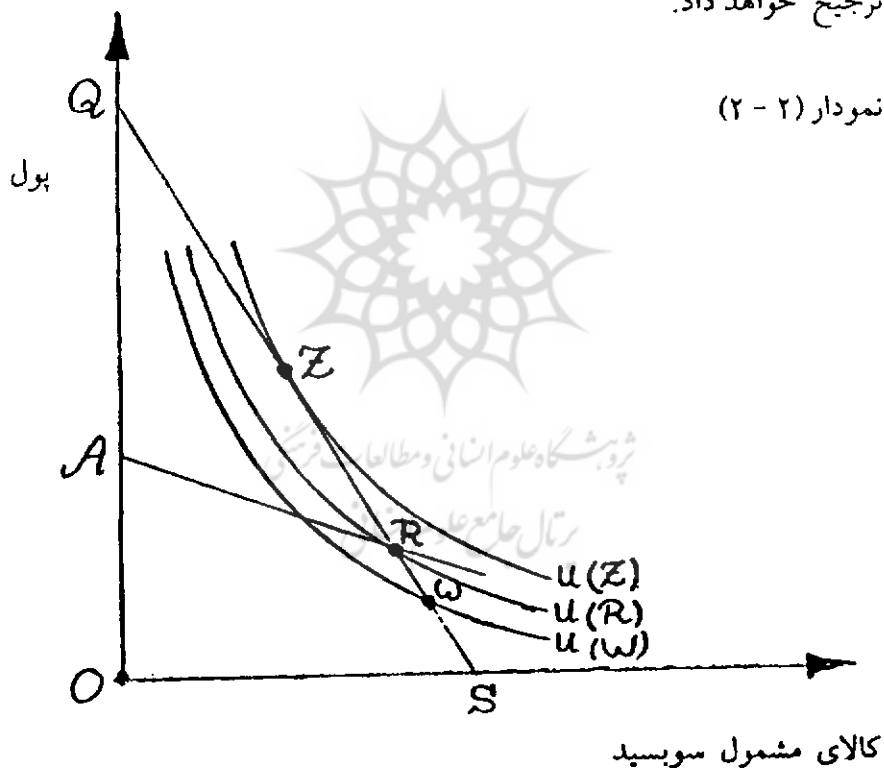

نحوه عکس العمل واحد مصرفی نسبت به این برنامه سوبسیدی بستگی به موقعیت وی پیش از اعمال سوبسید نسبت به مقدار حداکثر OT خواهد داشت که آن نیز به نوبه خود به وسیله ساختار ترجیحات وی مشخص خواهد شد. اگر فرض کنیم که واحد مصرفی ابتدا در نقطه U قرار داشته باشد، در آن صورت طرح سوبسیدی اخیر تنها متضمن یک اثر درآمدی برای وی خواهد بود. زیرا قیمت واحد اضافی در نقطه حدی (نهائی) برای وی تغییری نخواهد کرد. به فرض آنکه کالای سوبسیدی و پول نرمال باشند، انتظار خواهیم داشت که نقطه بهینه جدید بین W و D واقع شود. بدیهی است که در این حالت طرح سوبسیدی مزبور فاقد هرگونه کارآئی خواهد بود.

در حقیقت در این شرایط برنامه سوبسیدی اخیر را می توان بمانند یک پرداخت انتقالی نقدی به مقدار QA تلقی نمود که محدودیت بودجه QRS را برای وی تضمین خواهد نمود.

حال اگر فرض کنیم که موقعیت اولیه واحد مصرفی به وسیله نقطه V نشان داده شده باشد که نشان دهنده مصرفی کمتر از مقدار OT از کالای مورد نظر است؛ بنابراین نقطه بهینه پس از اعمال سوبسید باید در قسمت PR از ARS واقع شود. زیرا واحد مصرفی، P را به هر نقطه واقع بر AP و نیز R را به تمامی نقاط RS ترجیح خواهد داد. از آن رو P را به هر نقطه واقع بر AP ترجیح می دارد که هم اثر جانشینی و هم اثر درآمدی ناشی از کاهش قیمت کالای سوبسیدی هر دو، در جهت ترغیب به افزایش مصرف آن از سطح V عمل خواهند نمود. اما ترجیح R به هر نقطه بر روی RS نیاز به توضیح بیشتر دارد. می دانیم که پول در واقع نماینده سایر کالاها تلقی می شود. با توجه به این امر، کاهش قیمت کالای سوبسیدی منجر به یک اثر درآمدی برای سایر کالاها می شود که در جهت ترغیب به افزایش مصرف آنها عمل خواهد نمود. اما در مقابل اثر جانشینی کاهش قیمت، کاهش مصرف آنها را ترغیب می نماید. بنابراین، این دو اثر برای سایر کالاها در جهت عکس هم عمل می کند و اثر کل نامعلوم خواهد بود. اما حتی اگر اثر کل متضمن کاهش مصرف سایر کالاها باشد، می توان نشان داد که با عنایت به وضعیت اولیه V و نیز نرمال بودن پول (سایر کالاها) و کالای سوبسیدی، مقدار مصرف به میزانی کمتر از R

کاهش نخواهد یافت. برای تشریح این امر، نمودار (۲-۲) را در نظر می‌گیریم که در آن نشان‌دهنده محدودیت بودجه واحد مصرفی پس از یک پرداخت انتقالی نقدی معادل AQ است. خصوصیت نرمال بودن پول (سایر کالاها) ایجاب می‌کند که نقطه بهینه مصرف در نقطه‌ای روی QR مانند Z واقع گردد که متضمن افزایش در مصرف هر دو (پول و کالای سوبسیدی) باشد. به موازات حرکت به سمت پائین و راست Z در طول QRS ، سطح مطلوبیت واحد مصرفی بتدریج کاهش خواهد یافت. بنابراین نقطه R باید متضمن سطح مطلوبیت بالاتری از هر نقطه دیگر واقع بر RS باشد. از آنجایی که بخش RS در نتیجه اعمال سوبسید برای وی قابل حصول است؛ لذا وی نقطه R را بر هر نقطه از نقاط واقع بر RS ترجیح خواهد داد.

همچنین در نمودار (۲-۲) توجه داریم که نقطه R در میان واحدهای مصرفی حداکثرکننده مطلوبیت با محدودیت بودجه ARS یک انتخاب ساده و مناسب برای

عموم آنها خواهد بود. در این نمودار در حقیقت به نحوی منحنی‌های بی تفاوتی را ترسیم کرده‌ایم، که R نشان دهنده حداکثر رضامندی برای واحد مصرفی با محدودیت ARS می‌باشد. در واقع R به جای یک نقطه مماس یک "جواب گوشه‌ای" (Corner-Solution) خواهد بود. هرگاه که شیب منحنی بی تفاوتی در R مساوی با AR و RS شده، یا بین آن دو واقع گردد، R نقطه حداکثر مطلوبیت خواهد بود. بنابراین R را می‌توان به منزله یک دام تلقی نمود. زیرا هنگامی که واحد مصرفی انتخابهای بالاتر از S را در نظر می‌گیرد، تمایل خواهد داشت تا به منظور رسیدن به Z از R عبور نماید. اما این امر برای وی امکان ناپذیر است. همچنین هنگامی که انتخابهای پائین تر و به سمت راست A را در نظر می‌گیرد، مایل خواهد بود تا به عبور از R ادامه دهد، اما این امکان نیز برای او منتفی است. بنابراین R نقطه بهینه برای آحاد مصرفی خواهد بود که MRS آنها در نقطه R مساوی با قدر مطلق شیب AR یا AS یا بین آن دو می‌باشد.

به طور خلاصه، واحد مصرفی که در موقعیت اولیه V واقع بوده و محدودیت بودجه جدید وی ARS باشد، نقطه‌ای بر روی PR را بر خواهد گزید. زیرا هر انتخابی بر روی AP مطلوبیت کمتری از خود P را برای وی دربر خواهد داشت و هر نقطه واقع بر RS نیز متضمن مطلوبیت کمتری از خود R برای او خواهد بود.

بحث مذکور روشن‌گر این نکته حائز اهمیت است که طرح سوبسیدی با برقراری محدودیت در میزان استفاده از کالای سوبسیدی کارآتر از برنامه سوبسیدی بدون هرگونه محدودیت در این زمینه خواهد بود؛ زیرا اگر چه هنگامی که مصرف کمتر از حداکثر قابل استفاده از کالای سوبسیدی برای واحد مصرفی مطلوب است، وی پس از برقراری سوبسید، بر روی PR عمل خواهد کرد که مجدداً مبین عدم کارایی سیستم اخیر نسبت به پرداخت انتقالی نقدی برای حصول به همان سطح مطلوبیت خواهد بود. اما برای واحدهای مصرفی که پیش از وضع سوبسید، مصرفی بیش از OT را طالب هستند، طرح سوبسیدی مزبور دقیقاً مانند یک پرداخت انتقالی نقدی عمل می‌کند؛ لذا عدم کارایی وجود نخواهد داشت. بنابراین اگر چه در کل، برنامه سوبسیدی اخیر نسبت به روش پرداخت انتقالی نقدی فاقد کارایی است ولی کارایی آن از طرح سوبسیدی فاقد محدودیت در میزان بهره‌مندی از کالای سوبسیدی، بیشتر

خواهد بود.

از اینجا به سادگی می‌توان استنباط کرد که با ثابت بودن سایر شرایط و به فرض نرمال بودن کالای سوبسیدی، منافع طرح سوبسیدی با کاهش قیمت، آنگاه که فراگیر بوده و فاقد هرگونه تبعیضی در زمینه آحاد تحت شمول آن باشد، بیشتر به طرف واحدهایی معطوف خواهد بود که تمایل و توانایی مصرف بیشتری از کالای سوبسیدی را داشته باشند. به طور مشخص‌تر می‌توان گفت که واحد تحت شمول در صورت عدم قابلیت فروش سندها و یا عدم وجود هرگونه محدودیت در زمینه میزان استفاده از کالای سوبسیدی به طور مطلق به میزان بیشتری بهره‌مند خواهد شد. نتیجه اخیر حتی در صورت فراگیر نبودن طرح سوبسیدی مزبور به فرض ثابت ماندن سایر شرایط، در داخل گروههای تحت شمول نیز صادق خواهد بود.

۱- نظری اجمالی بر سیاستهای حمایتی عمده اعمال شده به وسیله دولت

سیاستهای حمایتی دولت به طور کلی انواع و اقسام و جهت‌های گوناگون دارد که بنا به دلایل گوناگون اقتصادی و غیر اقتصادی و در ارتباط با فلسفه وجودی دولت از همان آغاز شکل‌گیری نهاد دولت به روشها و مقیاسهای مختلف به مورد اجرا گذاشته شده است. در این بخش توجه خود را صرفاً به موارد خاصی از حمایت‌های دولتی نظیر سهمیه بندی و سوبسید معطوف خواهیم ساخت.

الف) سوبسید :

از لحاظ تاریخی اگرچه سابقه پرداخت سوبسید در ایران به اوایل قرن حاضر (هجری شمسی) برمی‌گردد. لیکن تنها از اوایل دهه ۵۰ به این سو است که در پی افزایش شدید قیمت‌ها عمدتاً به علت ایجاد و گسترش عدم تعادلها در بخش پولی و واقعی اقتصاد کشور، بویژه در نتیجه شوکهای نفتی، انقلاب، تحریم اقتصادی و

جنگ برنامه پرداخت سوبسید به منزله یک سیاست حمایتی درخور توجه از نظر حجم و حوزه شمول مطرح می‌گردد. به طوری که حجم کل اعتبارات مصوب سوبسید از رقم ۷/۲۶ میلیارد ریال در سال ۵۲ پس از افت و خیزهایی که بالاترین آن با رقم ۱۲۷/۳ میلیارد ریال مربوط به سال ۶۵ و پائین ترین آن با رقمی معادل ۳۷/۳ و ۴۴/۶ میلیارد ریال به ترتیب مربوط به سالهای ۵۹ (سال شروع جنگ تحمیلی) و ۵۷ (سال پیروزی انقلاب)، در نهایت با رشدی معادل ۱۰۲۶/۷ درصد به مبلغ ۹۲/۱۷ میلیارد ریال در سال ۶۷ بالغ می‌گردد (جدول ۱-۱).

همان طوری که از مندرجات جدول ۱-۱ الف مشهود است این افزایش نه تنها در زمینه حجم مطلق سوبسید بلکه در خصوص تعداد اقلام تحت شمول نیز تحقق یافته است، بعلاوه روند افزایش حجم مبالغ سوبسیدی در برنامه ۵ ساله جمهوری اسلامی ایران نیز پیش بینی شده است.

از مطالعه نحوه عملکرد سوبسید طی سنوات گذشته در یک نگرش کلی می‌توان بر این خصلت برجسته و ویژه تأکید کرد که سوبسید در کشور ما بیش از آنکه به صورت یک سیاست فعال تکمیلی و مقطعی متناسب با مقتضیات خاص اقتصادی - اجتماعی کشور و در قالب برنامه‌ای مدون و با اهداف مشخص برای تقلیل عدم تعادل‌های اساسی موجود، طرح ریزی و اجرا شود، به مثابه سیاستی انفعالی و غالباً شتابزده در برابر تنگناهای نابهنگام و حاد اجتماعی - اقتصادی کشور عمل کرده و خصلتی دیرپا و انعطاف ناپذیر یافته است. از این رو فاقد کارایی لازم است و برای بهره جویی از آن به عنوان یک ابزار مالی موثر در زمینه تعقیب و پیگیری اهداف تولیدی، توزیعی و حتی مصرفی مشخص گردیده است. همسوئی و ارتباط تنگاتنگ اعتبارات مصوب سوبسیدها در دوره ۵۲ - ۶۷ با تحولات بودجه‌ای کشور که خود تا حدود زیادی متأثر از تنشهای موجود در درآمدهای نفتی کشور بوده است، شاید بتواند تا اندازه‌ای بازتاب این خصیصه باشد. چه ضریب همبستگی میان این دو معادل ۷۸ درصد بوده و نتایج حاصل از رکس نمودن بودجه کشور بر اعتبارات مصوب سوبسیدها رابطه مثبت معنی داری را به شرح ذیل نشان می‌دهد:

$$SOB = 17571/9 + 0/0246 BUD$$

$$(1/11) \quad (4/54)$$

$$R2 = 0/613$$

$$F = 20/61$$

$$D.E = 1/58$$

عدم تناسب نحوه کنونی پرداخت سوبسید را از لحاظ کارایی اقتصادی و حتی به نوعی عدالت اجتماعی می توان در این امور ریشه یابی نمود که آثار سوء پرداخت سوبسید در تلفیق با عدم کارایی و پویایی دستگاههای مجری سیاستهای سوبسیدی تشدید شده است و به همین علت است که سیاست پرداخت سوبسید در اقتصاد کشور طی دو دهه گذشته نه تنها در جهت تسهیل فرآیند انتقال اقتصاد از یک وضعیت عدم تعادل به وضعیت متعادل ثمر نداشته، بلکه خود بعضاً به منزله کانونی معضل ساز برای آن مطرح گردیده است. چه هرگونه مداخله دولت در مکانیزم عرضه و تقاضا چنانچه سنجیده و بجا نبوده و خصوصاً جنبه پایدار یافته و به نحوی نامناسب به اجرا درآید، علی الاصول بابرهم زدن مکانیزم قیمت و ایجاد انحرافهای گسترده در سطوح قیمت، کارایی اقتصادی را مختل خواهد ساخت در این شرایط حتی چنانچه در کوتاه مدت منافع بخش اندکی از احاد اقتصادی تأمین شود ضرورتی برای تضمین منافع کلید احاد اقتصادی، بویژه در بلندمدت وجود نخواهد داشت.

تحلیل و ارزیابی خصایص عمده سیاست سوبسیدی کشور همچون: عدم تناسب سیاستهای سوبسیدی با ساختار خاص فقر در جامعه، جهت گیری عمده سوبسیدها به سوی حمایت از مصرف به عوض تولید و خصوصاً عدم بکارگیری مؤثر آن در زمینه افزایش کارایی تولید و تصحیح الگوی مصرفی کشور، نامشخص و غیراقتصادی بودن ضوابط اعمال شده جهت گزینش حوزه های تحت شمول، به طور کلی عدم تناسب نحوه تأمین مالی اعتبارات سوبسیدی با برخی اهداف اجتماعی - اقتصادی عمده ملحوظ در اعمال آن و خصوصاً ضعف و ناتوانی دستگاههای مجری در زمینه شناسایی دقیق مخارج عملکرد سوبسید که نهایتاً امکان هرگونه ارزیابی دقیق از آثار اجتماعی - اقتصادی سوبسیدهای پرداختی را

محدود می سازد^(۱)؛ همگی در سایه توجه به این نکته امکان پذیر خواهد بود.

ب - سهمیه بندی :

از نظر تاریخی، شاید بتوان سهمیه بندی قند و شکر به دنبال کمیابی و گرانی آن در دوره جنگ جهانی دوم و اشغال ایران را اولین تجربه در خصوص سهمیه بندی کالاها در کشور محسوب کرد که به دلایل متعدد از جمله عدم تجربه کافی و محدود بودن سطح پوشش آن - چه به لحاظ مقداری و چه از نظر جغرافیایی و جمعیتی - مناسبات و جو ناسالم حاکم بر دستگاه اجرایی کشور، مداخلات قوای متفقین در امور داخلی کشور، در عمل موفقیت چندانی را به بار نیاورد. بدنبال رخداد جنگ در شهریور سال ۵۹ و با توجه به بلوکه شدن ذخایر ارزی و اعمال تحریم اقتصادی علیه کشور که کاهش تولیدات داخلی را به طور کلی، به علت وابستگی ساختار تولید و کمبود مواد اولیه در پی داشته و خصوصاً اختلال در زمینه تأمین و توزیع کالاهای اساسی مورد نیاز عامه مردم که در تلفیق با گسترش بی رویه حجم نقدینگی جامعه در مجموع تورم لجام گسیخته و افزایش چشمگیر قیمتها، گرانی، احتکار و شکل گیری بازار سیاه کالاها را سبب می شد. اعمال کنترل های دولتی بیشتر بر اقتصاد، دخالت مستقیم دولت در امر تهیه و توزیع عادلانه کالاهای اساسی، برای کلید آحاد کشور و نیز جهت گیری تولید برای تأمین نیازهای جنگ را اجتناب ناپذیر ساخت. بدین علت دولت در تاریخ ۵/۷/۵۹ اقدام به تشکیل ستاد بسیج اقتصادی کشور نمود که از جمله وظایف عمده آن انجام اقدامات لازم به منظور اجرای طرح سهمیه بندی کالاهای اساسی و انتشار کوپن برای تأمین کالاهای اساسی مردم و توزیع عادلانه امکانات موجود کشور بود.

در طرح سهمیه بندی کالاهای اساسی ستاد بسیج اقتصادی کشور، یک سهمیه حداقل برای فرد در نظر گرفته شده که از طریق خرده فروشها و شرکتهای تعاونی در اختیار افراد قرار می گیرد. قیمت کالاهای تحت شمول تقریباً در طول سالهای

۱- مثلاً پائین نگهداشتن نرخ ارز در بسیاری از موارد استفاده، نوعی سوبسید پنهان است که پیگیری آثار اجتماعی سوبسیدها را بی تردید با اشکالات بسیاری مواجه خواهد ساخت.

اجرای طرح ثابت بود.

عدم کفایت میزان سهمیه های تخصیصی در غالب موارد و نیز مشکلات عدیده موجود در خصوص توزیع کالاها که مانع از دسترسی بموقع و مطلوب کلیه آحاد کشور بخصوص مناطق روستائی دور افتاده به همین سهمیه های محدود گشته، موجب روی آوردن خانوارها به بازار آزاد کالاها با قیمتھائی به میزان چند برابر قیمت رسمی (دولتی) شده است. بدین ترتیب می توان در نگرش کلی، ویژگی نظام سهمیه بندی حاکم بر کشور را نظام سهمیه بندی در چارچوب ساختاری دوگانه با حاکمیت دو نوع قیمت رسمی و آزاد دانست. هرچند پذیرش وجود بازار آزاد موجب می شود قیمت این قبیل کالاها در معرض فشارهای تورمی در بازار آزاد واقع شود. اما از جانب دیگر ضمن اینکه به کاهش بخشی از مازاد تقاضا برای کالاها ی اساسی تحت شمول کمک می کند، خطر خدشه دار شدن انگیزه های تولید و نیز عدم کارآیی را که عموماً همراه با اعمال این گونه برنامه هاست تا حدود زیادی تقلیل خواهد داد و در نهایت، عدم کنترل تمامی عرضه یک کالا به وسیله دولت، به منظور تقلیل و تضعیف انگیزه های ایجاد بازار سیاه و فعالیت های نامشروعی نظیر کم فروشی و احتکار - خصوصاً در شرایطی که تولید کالا به وسیله بخش خصوصی و واحدهای کوچک پراکنده در نقاط بسیار دور از هم صورت می گیرد عمل خواهد نمود؛ ولی تحقق و شکل گیری نظام سهمیه بندی در کشور ما بیش از آنکه نتیجه تصمیمی آگاهانه و با اهداف از پیش تعیین شده فوق باشد معلول عدم توانایی دستگاھهای اجرائی متولی آن در زمینه ممانعت از شکل گیری بازاری آزاد در کنار بازار رسمی و انتقال کالاها از بازار رسمی به بازار آزاد می باشد. همین امر موجب شده که دولت با تبعیہ مکانیزم های کنترلی اضافه از یک سو مانع عملکرد مناسب این نوع نظام سهمیه بندی شود و از سوی دیگر همین محدودیت های اضافی موجب از دست رفتن برخی مزایای عمده سیستم سهمیه بندی برای مصرف کنندگان شده است.^(۱)

۱- به طوری که سیستم مزبور بعضاً به منظور نفی مقاصد اصلی خود که اطمینان نسبت به برخی از کالاها با قیمت های معین است عمل نموده است. بعلاوه باید توجه داشت که هرچند اعمال این نوع نظام سهمیه بندی از *ادامه در صفحه بعد

نظری اجمالی بر الگوی هزینه خانوار

بدون شک وضعیت مصرف مواد غذایی خانوار که به مقدار زیادی متأثر از تغییرات درآمد و سیاستهای قیمت گذاری است و می تواند ارتباط نزدیکی با نظام سهمیه بندی و سوبسید داشته باشد، خود در نهایت تعیین کننده چگونگی وضع تغذیه آن خواهد بود. در این بخش توجه خود را به طور عمده به ترسیم شمائی بسیار کلی از الگوی هزینه خانوار در مناطق شهری و روستائی، و نقش و سهم کالاهای تحت شمول سوبسید و سهمیه بندی در این بین معطوف خواهیم کرد. براساس ارقام مندرج در نتایج تفصیلی آمارگیری از هزینه و بودجه خانوار مرکز آمار ایران در دوره ۱۳۴۷ - ۱۳۶۷ تقریباً همواره بیش از نیمی از کل هزینه خانوارهای روستائی به خرید مواد غذایی اختصاص یافته، در حالی که در مناطق شهری تقریباً همواره کمتر از نیمی از مخارج مصرفی خانوارها صرف تهیه خوراک آنها گردیده است (جدول ۱ - ۲).

این امر بازتابی از فقر عمومی حاکم بر جامعه روستائی کشور است؛ چه اختصاص درصد کمتری از بودجه خانوار به مواد غذایی می تواند نشانه سطح بالاتر زندگی باشد. البته باید توجه داشت که بالا بودن این سهم در مناطق روستائی تا حدودی می تواند از هزینه های پائین مسکن و سایر تسهیلات در این مناطق نسبت به مناطق شهری ناشی شود.

به منظور محاسبه کسش هزینه ای و نیز سهم بودجه مواد غذایی در کل کشور و نیز بررسی آثار بعد خانوار بر سهم بودجه غذایی خانوارها، معادله رگرسیونی سهم بودجه غذایی را برای دو سال ۱۳۵۶ و ۱۳۶۷ (پیش و پس از انقلاب) مورد برآزش قرار داده ایم، که از میان انواع گوناگون مدل های مورد تخمین در نهایت مدل های ۱ - ۲ برای سال ۵۶ و مدل ۲ - ۲ برای سال ۶۷ مناسب ترین

*ادامه از صفحه قبل

این دست با شرایط مشخص بعضاً می تواند توجه پذیر باشد لیکن تداوم چنین سیستمی در حالت انتقال به وضعیت عادی و آزاد سازی اقتصادی به منظور امحاء و یا حداقل سازی عدم تجانسهای موجود در بازار کالاها و خدمات و نهاده ها جای تأمل بسیار دارد.

مدل، تشخیص داده شده و نتایج حاصل به شرح ذیل ارائه می شود:

$$SBF = -211/05 + 35/355 LPY + 52/54 NUM - 7/342 NLPY + 26/568 D$$

$$(2/66) \quad (4/352) \quad (5/955) \quad (-5/896) \quad (6/796)$$

$$R2 = 0/893 \quad F = 31/297 \quad DW = 1/99$$

(۲ - ۱)

$$SBF = 62/53 - 1/8 LPY + 4/256 NUM - 0/474 NLPY + 10/64 D$$

$$R2 = 0/996 \quad F = 933/75 \quad DW = 0/982$$

(۲ - ۲)

در رابطه فوق متغیرها به صورت زیر تعریف می شوند:

SBF = سهم هزینه خوراک در کل هزینه های خانوار در گروههای مختلف هزینه ای برای سالهای ۵۶ - ۶۷.

LPY = لگاریتم هزینه های ماهانه سرانه در گروههای مختلف هزینه ای برای سالهای ۵۶ و ۶۷.

NUM = متوسط بعد خانوار در گروههای مختلف هزینه ای برای سالهای ۵۶ و ۶۷.

$NLPY$ = متغیر نماینده حاصل ضرب LPY و NUM .

D = متغیر مجازی که برای مناطق روستائی ارزش یک و برای مناطق شهری ارزش صفر را اختیار می کند. به طور کلی بر اساس روابط ۱-۲ و ۲-۲ متوسط کشتش هزینه ای (درآمدی) سهم بودجه مواد غذایی برای سالهای ۵۶ و ۶۷ به ترتیب معادل (۰/۵۱-) و (۰/۷۵-) درصد به دست می آید و به همین ترتیب متوسط کشتش هزینه ای (درآمدی) غذا برای سالهای ۱۳۵۶ و ۱۳۶۷ به ترتیب برابر (۰/۹۴۹) و (۰/۹۲۵) درصد حاصل می شود به عبارت دیگر این ارقام، گویای آنست که در سال ۵۶ به ازای هریک درصد افزایش در درآمد، سهم بودجه مواد غذایی به میزان ۰/۵۱- درصد کاهش و هزینه برای مواد غذایی به میزان ۰/۹۴۹ درصد افزایش می یابد. در حالی که همین ارقام برای سال ۶۷ به ترتیب معادل ۰/۷۵+ درصد کاهش و ۰/۹۲۵ درصد افزایش نشان می دهد.

بررسی ارقام مندرج در جدول (۲-۲) نشان می دهد در دوره ۵۰ تا ۵۸ تقریباً یک روند نزولی در نسبت هزینه ماهانه خانوار روستائی به خانوار شهری مشهود

بوده است که می‌تواند حاکی از تعمیق بیشتر شکاف درآمدی میان این مناطق در دوره مذکور باشد. اما در سالهای اخیر (۱۳۶۱ - ۱۳۶۷) این وضعیت روبه بهبود گذاشته، به طوری که یک روند نسبتاً صعودی در این زمینه مشهود است؛ بدین معنا که رقم مزبور از حدود ۵۷/۲ درصد در سال ۶۱، به حدود ۶۱ درصد در سال ۶۶ و ۵۸/۸ درصد در سال ۶۷ بالغ گردیده است.

تحلیل میزان سهم کالاهای تحت شمول در کل هزینه‌ها و هزینه‌های خوراکی خانوار شهری و روستائی به تفکیک گروههای عمده هزینه برای دو سال ۵۶ و ۶۷ نشان می‌دهد که در سال ۵۶ در مناطق شهری کالاهای تحت شمول سوبسید، بیشترین سهم و نقش را چه در کل هزینه‌ها و چه در مخارج خوراک اقشار پایین هزینه‌ای و سپس گروههای میانی هزینه‌ای و در انتها بالاترین گروه هزینه‌ای داشته است. به عبارت دیگر در مجموع هر چه به سمت سطوح بالاتر هزینه‌ای حرکت می‌کنیم از اهمیت کالاهای تحت شمول کاسته شده است (جدول ۳-۲). بنابراین هرگونه کاهش یا حذف سوبسید بیشترین فشار را بر این بخش از اقشار جامعه بر جای می‌گذاشته است.

در مناطق روستائی هم حذف یا تقلیل سوبسیدهای پرداختی بیشترین فشار را بر دوش پائین‌ترین گروههای هزینه‌ی وارد می‌ساخته است (جدول ۴-۲). در سال ۶۷ نیز از نقش و سهم کالاهای مشمول سوبسید در الگوی هزینه خانوارهای شهری با حرکت به سمت گروههای بالاتر هزینه‌ای کاسته شده و در مقابل روندی معکوس در مورد کل کالاهایی که به نوعی تحت پوشش سهمیه‌بندی یا سوبسید بوده‌اند، مشهود است (جدول ۵-۲). مجموعاً در مناطق روستائی برخلاف مناطق شهری بر سهم و نقش کالاهای تحت شمول در الگوی هزینه خانوار، هر چه به سمت گروههای بالاتر هزینه‌ای حرکت می‌کنیم، در مجموع افزوده می‌شود. روند تقریباً مشابهی نیز در مورد سهم و نقش کالاهایی که به نوعی تحت پوشش سهمیه‌بندی یا سوبسید قرار گرفته‌اند، مشاهده می‌شود (جدول ۶-۳). بدین ترتیب مشخص می‌شود که نه تنها حمایت‌های دولتی بین مناطق شهری و روستائی به طور نامتناسبی توزیع شده بلکه درون مناطق روستائی نیز ظاهراً اقشار بالاتر هزینه‌ای به میزان بیشتری نسبت به گروههای پایین هزینه‌ای از نتایج حمایت‌های

دولتی بهره‌مند شده‌اند.

در سال ۶۷ هزینه سرانه کالاهای تحت شمول سوبسید و نیز سوبسید یا سهمیه‌بندی ده درصد از پائین‌ترین قشر درآمدی در مناطق شهری به ترتیب معادل ۴۳/۹ و ۲۴ درصد هزینه متوسط سرانه و در مناطق روستائی برابر ۳۶/۹ و ۲۸/۴ درصد هزینه متوسط سرانه بوده است. این ارقام آنگاه که تأمین سطح حداقل مصرف کالاهای مزبور و یا پیروی از سیاست پرداخت سوبسیدهای کلی و نامشخص برای این گروه درآمدی مدنظر باشد، محدودیتهای مهمی به حساب می‌آیند.

۳ - نظری اجمالی بر آثار توزیع درآمدی اعمال نظام

سهمیه‌بندی و سوبسید

الف) بررسی آثار توزیع درآمدی اعمال نظام سهمیه بندی و سوبسید
برای سالهای ۵۱ - ۶۷.

در بررسی حاضر از میان شاخصهای مختلف توزیع درآمد فقط شاخص ضریب جینی و سهم ترتیبی درآمد ها به دلیل رواج و عمومیت بیشتر و نیز سهولت محاسبه آنها با توجه به طبقه‌بندی آمار موجود در کشور مورد استفاده قرار گرفته است. همچنین چون در ایران آمارهای مربوط به درآمد و دستمزد به طور کلی وجود نداشته و در صورت وجود نیز به دلایل متعدد از جمله کم‌گویی و عدم اظهار صحیح میزان آن از سوی خانوارها نمی‌توان به آنها اتکاء و استناد کرد، لذا در این مطالعه نیز مانند سایر بررسیهای انجام شده از این دست، از آمار هزینه خانوار به جای درآمد استفاده شده است؛ انتخاب هزینه به جای درآمد این مزیت را نیز داراست که نوسانات ارقام هزینه کمتر از ارقام مربوط به درآمد بوده و در نتیجه شاخص گویاتری برای سطح رفاه گروههای مختلف جامعه

خواهد بود.

۱) چگونگی تأثیر نظام سهمیه بندی و سوبسید بر توزیع درآمد (مصرف) مناطق شهری

جهت بررسی چگونگی تأثیر نظام سهمیه بندی و سوبسید بر توزیع درآمد در سالهای ۱۳۵۱ - ۱۳۶۷ ابتدا سوبسید سرانه برای هر سال محاسبه شد و سپس نتیجه به همراه دو متغیر مجازی، $D1$ برای آگاهی از چگونگی تأثیرات انقلاب بر توزیع درآمد، $D2$ برای بررسی تأثیرات کلی نظام سهمیه بندی بر توزیع، بر روی سه شاخص: سهم ۴۰ درصد پائین درآمد ($ARU1$)، ضریب جینی ($ARU2$) و نسبت سهم ده درصد بالاترین به ده درصد پائین ترین درآمدی ($ARU3$) رگرس شد نتایج نهایی در جدول (۱-۳) آورده شده اند.

با دقت در نتایج بدست آمده روشن می شود که سوبسید در دو دهه گذشته در مناطق شهری نتوانسته به عنوان یک عامل مثبت به منظور تخفیف نابرابریهای موجود در توزیع درآمد این مناطق عمل نماید و ضرورت ایجاد تحول در شیوه پرداخت آن، به صورتی که متضمن سمت گیری عمده منافع آن به سوی اقشار پائین درآمدی باشد، به طور قابل ملاحظه ای احساس می گردد. همچنین انقلاب عمدتاً فاقد هرگونه اثر معنی داری بر تخفیف نابرابریهای موجود در مناطق شهری بوده است، اما نظام سهمیه بندی به مثابه عامل مثبتی در زمینه کاهش نابرابریهای این مناطق ایفای نقش نموده است.

۲) چگونگی تأثیر نظام سهمیه بندی و سوبسید بر توزیع درآمد (مصرف) مناطق روستائی

به منظور مطالعه کیفیت تأثیر اعمال سهمیه بندی و سوبسید بر توزیع درآمد در سالهای ۱۳۵۱ - ۱۳۶۷ از روشی مشابه به این منظور برای سه شاخص: سهم ۴۰ درصد پائین درآمدی ($ARR1$)، ضریب جینی ($ARR2$) و نسبت سهم ده درصد بالا به ده درصد پائین درآمدی ($ARR3$) مدلهایی مشابه طراحی نموده، سپس پارامترهای آن تخمین زده شد. نتایج نهائی در جدول (۲-۳) ارائه شده است. به طور خلاصه، از مطالعه مدلهای برآوردی می توان چنین استنباط نمود که اعمال سوبسید در دو دهه گذشته در جوامع روستائی قادر نبوده تا منشاء تأثیرات

مثبت معنی داری به منظور تخفیف نابرابریهای موجود در توزیع درآمد این مناطق باشد و بازنگری و ایجاد تحول اساسی در مکانیزم پرداخت آن ضروری به نظر می‌رسد، به نحوی که منافع بیشتر آن به سوی اقشار پائین درآمدی سوق یابد. همچنین انقلاب در مجموع نتوانسته نابرابریهای موجود در مناطق روستائی را کاهش دهد و در مقابل سهمیه بندی به مثابه عامل تخفیف دهنده عدم تعادل‌های موجود در توزیع درآمد این مناطق عمل نموده است.

ب) بررسی آثار انتقالات درآمدی سوبسید برای سالهای ۵۶ و ۶۶

به منظور انجام این بررسی ابتدا ارقام مربوط به سوبسید واحد بر کالاهای مشمول را در سالهای ۵۶ و ۶۶ بدست آورده، سپس بر اساس ارقام موجود در فایل‌های کامپیوتری مرکز آمار میزان انتقال درآمدی صورت گرفته بابت سوبسید پرداختی برای کالاهای مشمول به گروه‌های مختلف هزینه‌ای محاسبه شد. این ارقام در خصوص میزان مصرف کالاهای مشمول به تفکیک گروه‌های هزینه‌ای بود که از نمونه‌گیری خانوارهای شهری و روستائی برای سالهای مذکور به دست آمده است. آنگاه با جمع میزان انتقالات درآمدی صورت گرفته به هر گروه هزینه‌ای بابت مصرف کالاهای مشمول، سعی شد تا میزان انتقالات درآمدی اختصاص یافته به هر گروه هزینه‌ای بابت سوبسیدهای پرداختی دولت محاسبه شود (جداول ۳-۳ الی ۳-۶).

به طور خلاصه نتایج این مطالعه نشان داد که انتقالات درآمدی صورت گرفته در نتیجه اعمال سوبسید در سالهای ۵۶ و ۶۶ در مجموع به طور مطلق به نسبت عکس نیاز کسانی که از آن بهره‌مند شده‌اند، توزیع شده است. با این وجود با توجه به سهم انتقالات درآمدی صورت گرفته در کل هزینه‌ها برای گروه‌های مختلف هزینه‌ای که مبین یک رابطه معکوس میان سهم انتقالات درآمدی و گروه‌های هزینه‌ای برای مناطق شهری و روستائی است، شک نیست که حذف سوبسیدهای موجود، بیشترین فشار را بر اقشار پائین درآمدی وارد خواهد ساخت. بدین علت حذف کلی آن در وضعیتی که شواهد موجود حاکی از گسترده‌گی دامنه فقر در

جوامع شهری و روستائی بوده و هنوز کشور فاقد مکانیزم مؤثر تعدیل و توزیع مجدد درآمد و نیز یک سیستم تأمین اجتماعی گسترده است، لاقلاً در کوتاه مدت به طور همه جانبه و همزمان توصیه نمی‌شود. البته این امر به هیچ وجه به معنای قابل توجیه بودن شیوه کنونی پرداخت سوبسیدها نخواهد بود.

۴- بررسی تأثیر نظام سهمیه بندی و سوبسید بر مصرف

در این بخش به بررسی تجربی و کمی آثار نظام سهمیه بندی و سوبسید بر مصرف اقلام خوراکی تحت شمول آن پرداخته می‌شود. مسلماً بررسی کششهای درآمدی، قیمتی و جمعیتی حاصل از معادلات تقاضای یکی از روشهای شناخت کیفیت تأثیر نظام سهمیه بندی و سوبسید بر الگوی مصرف می‌باشد. در این راستا تلاش شده است تا با طراحی مدلهای مختلف و آزمون تجربی هر یک با استفاده از تکنیک رگرسیون و روش OLS، در چارچوب اطلاعات و آمار مرتبط موجود در سطح کشور بهترین مدل انتخاب گردد.

در اغلب بررسیهای تجربی براساس روش تحلیلی "استون" و "هوناکر" و "تیلور" در پنجاه سال اخیر به منزله یک راهبرد علمی (کاربردی)، ابتدا سعی می‌شود تا با توجه به اهداف تحقیق یک مدل تقاضای مناسب انتخاب شود و سپس با بهره‌جویی از روش آزمون و خطا بهترین مدل از نظر تجربی برای برآورد و تحلیل مورد استفاده واقع می‌شود.

اگرچه از لحاظ نظری در طراحی مدلها باید پیچیدگیهای مشهود در ساختار بازار و نظام بازاریابی را در مواردی که وجود دارند برای اجتناب از خطای تصریح و تورش در برآوردها لحاظ نمود، اما همواره وجود نوعی تراکنش میان واقعیت و نظریه، مانع می‌شود که تمامی جنبه‌های موجود در این زمینه را در نظر گیریم. از این رو به رغم آگاهی از اختلال در مکانیزم قیمت در نتیجه اعمال نظام سهمیه بندی بر روی برخی از کالاهای مورد بررسی در این مقاله و ساختار قیمت و بازار دوگانه آنها، که لحاظ ساختن عواملی همچون هزینه جستجو، زمان انتظار در صف جهت

ابتیاع کالای سهمیه‌ای، مقدار سهمیه و نیز میزان انتقال درآمد ناشی از اختلاف قیمت بازار آزاد و رسمی (دولتی) را در این قبیل مدلها ضروری می‌سازد، ولی به علت عدم دسترسی به داده‌های آماری لازم به منظور برآورد آنها، این جنبه از واقعیت را ناگزیر در طراحی مدلها خود، به طور صریح نادیده گرفته و تنها سعی شده تا با استفاده از تکنیک متغیر مجازی برای سالهائی که کالای مورد بررسی تحت پوشش نظام سهمیه بندی واقع شده است، به بررسی آثار کلی برقراری سیستم سهمیه بندی بر میزان تقاضای کالای مورد نظر بپردازیم.

در این بخش روش کلی کار براین اساس استوار است که پس از تعیین متغیرهای مهمی که به لحاظ نظری تقاضا را متأثر می‌سازند و در نظر گرفتن سه فرم تابع خطی، نیمه لگاریتمی و تمام لگاریتم، به آزمون تجربی هریک از مدلها در سطح خانوار و به شکل سرانه و نیز برای قیمتتهای نسبی و قیمتتهای مطلق کالا، هریک به تفکیک و به طور جداگانه بپردازیم و در نهایت پس از حذف متغیرهای بی معنی، با توجه به آمارهای موجود و ملاحظات نظری و نیز اهداف تحقیق که به طور عمده بر بررسی آثار سهمیه بندی و سوبسید بر مصرف تمرکز دارند، بهترین مدل، هم به لحاظ فرم مدل و هم به لحاظ متغیرهای توضیحی مناسب و نیز سطح بررسی، انتخاب شوند. بدین منظور ابتدا با استفاده از بسته نرم افزاری SPSS و بویژه روش Step Wise، مدل های مربوط به آن را برآزش نموده و پس از رفع مشکلات برآوردی موجود در هر مورد نتایج نهایی را بدست آورده و به طور خلاصه مکتوب می‌سازیم.

به طور کلی مجموعه متغیرهایی که مورد بررسی قرار گرفتند عبارتند از: قیمت کالای مورد نظر، قیمت کالاهای مرتبط (جانشین، مکمل)، زمان، بعد خانوار، متغیر مجازی برای سالهای سهمیه بندی، حاصل ضرب قیمت در درآمد. بدیهی است که عدم حضور هریک از متغیرهای مذکور در مدل های نهایی گزیده شده، در هر مورد حاکی از عدم تأثیر معنی دار آنها به لحاظ آماری بر تقاضای کالای مورد نظر در سالهای مورد بررسی خواهد بود.

به منظور بررسی شاخصهای درآمدی (کشش و میل نهائی)، درآمد را به منزله یک متغیر توضیحی در مدل های خود وارد ساختیم، اما بنا به دلایلی در این

بررسی به جای درآمد از متغیر جانشینی (PROXY) مجموع هزینه های مصرفی واحد مصرفی (خانوار، سرانه) استفاده نموده ایم.

از آنجاکه عمده ترین اثر سوسپید در تغییر قیمت، کالای مشمول و بویژه قیمت نسبی آن است و از جانب دیگر قیمت، خود یکی از مؤثرترین عوامل در اتخاذ تصمیمات مصرفی آحاد مختلف محسوب می شود، بنابراین از قیمت کالای مورد نظر در مدل های خود به منزله یک متغیر توضیحی مهم و در بررسی حاضر به مثابه یک متغیر سیاستی استفاده نمودیم. علاوه بر این با در نظر گرفتن متغیر توضیحی حاصل ضرب درآمد در قیمت آثار متقابل درآمد و قیمت رانیز در مدل های خود مورد بررسی قرار دادیم. به طور کلی در هر مورد که متغیر حاصل ضرب سطح قیمت کالا (نسبی یا مطلق) در درآمد سرانه واقعی معنی دار نبوده و در تابع گنجانده نشده باشد، می توان چنین استنتاج نموده که کشش قیمتی تقاضای کالای مورد نظر برای کلیه گروه های درآمدی تقریباً یکسان بوده و اختلاف معنی داری به لحاظ آماری در این زمینه موجود نبوده است. از جانب دیگر می توان گفت که کشش درآمدی تقاضای کالای مورد نظر، برای کلیه سطوح قیمتی تقریباً ثابت بوده و از آن مستقیماً متأثر نگردیده است.

همچنین برای بررسی شاخص جمعیتی، بعد خانوار را به منزله یک متغیر توضیحی درون مدل ها وارد نمودیم.

ملاحظه خاصی که در این ارتباط مطرح بود همانا بررسی آثار صرفه جوییهای ناشی از مقیاس بر مصرف خانوارها برای کالاهای مورد بررسی بود. در اینجا بعد خانوار را به طور ساده تعداد اعضای خانوار، بدون لحاظ کردن دیگر خصوصیات آن نظیر سن، جنس، شغل و سایر خصوصیات اجتماعی - اقتصادی خانوار، در نظر گرفتیم. باید سعی شود آثار متقابل درآمد و بعد خانوار نیز از طریق لحاظ کردن متغیر حاصل ضرب درآمد در بعد خانوار در مورد هر کالا مورد مطالعه قرار گیرد.

بعلاوه متغیر روند رانیز به منزله متغیر توضیحی دیگری در بررسی خود در نظر گرفتیم که در برگیرنده تغییرات در توزیع درآمد، معرفی محصولات جدید و تغییرات تدریجی در سلیقه ها است. به طور کلی همه عوامل مؤثر بر مصرف

کالای خاص که در طول زمان تغییر می‌کنند، در مدل خود به صراحت لحاظ نمودیم همچنین به دلیل کافی نبودن و قابل اعتماد نبودن برخی آمارها در نهایت به جای استفاده از داده‌های مقداری به داده‌های ریالی توسل جستیم و از داده‌های مقداری فقط برای ارزیابی مجدد و تطبیق و قیاس استفاده نمودیم. برای بررسی شاخصهای منطقه‌ای در هر مورد که کالای مورد نظر در شهر و روستا تحت پوشش سوبسید یا سهمیه بندی قرار گرفته (به استثنای نان)، توابع تقاضا به طور کلی هم برای مناطق شهری و هم مناطق روستائی مورد برازش واقع شده است.

در زمینه یک کاسه سازی^(۱) فرض شده که مدل‌های ارائه شده مربوط به واحد مصرفی نمونه‌ای است که رفتار او منعکس کننده رفتار متوسط کل آحاد مصرفی جامعه مورد مطالعه خواهد بود. از این رو این مسأله که آیا خصوصیات تابع مطلوبیت (تقاضا) هر واحد مصرفی در جامعه مورد مطالعه، قابل مقایسه و منطبق بر تابع مطلوبیت (تقاضا) واحد مصرفی نمونه می‌باشد یا خیر؟ مورد توجه قرار نخواهد گرفت.

نکته دیگر آنکه اگر چه به منظور تفکیک واکنشهای بلند مدت از واکنشهای کوتاه مدت، مدل‌های تقاضای دینامیک کاملی وجود دارند که برای برخی از کالاها (خصوصاً کالاهای بادوام) طراحی و برازش آنها ضروری است، اما از آنجائی که لحاظ نمودن این نوع از آثار پویا به اندازه کافی بدون توجه به مسائل آثار قیمتی، پیچیده و گسترده هستند؛ لذا روش انتخاب شده در این مطالعه، روش تک معادله‌ای فاقد جنبه‌های پویا مزبور خواهد بود. نتایج کسب شده برای کالاهای مورد مطالعه به شرح مندرج در جدول ۱-۳ و ۲-۳ می‌باشد. برخی از نتایج کلی به قرار ذیل خلاصه گردیده‌اند.

اگر چه کلیه کالاهای مورد بررسی سیاست پرداخت سوبسید، به طور کلی افزایش در مصرف (تقاضا) را بدنبال خواهد داشت اما میزان و نحوه این آثار در مورد کالاهای مختلف متفاوتند.

سهیمیه بندی در مجموع، مصرف (هزینه) سرانه همه کالاهای تحت شمول را هر چند به طرق مختلف، تحت تأثیر قرار داده و در غالب موارد این آثار، از طریق اثربخشی مستقیم بر شاخصهای درآمدی و قیمتی صورت گرفته است. در مواردی که سهیمیه بندی آثار کاهنده بر شاخصهای درآمدی داشته، به موازات رشد درآمد سرانه واقعی بر میزان کاهش در مصرف سرانه افزوده شده است. بدین ترتیب در این گونه موارد روشن می شود که آثار محدودکننده سهیمیه بندی بر مصرف سرانه گروههای بالاتر درآمدی می تواند بمراتب بیشتر از گروههای پائین تر درآمدی باشد.

در مواردی که سهیمیه بندی آثار فزاینده بر شاخصهای قیمتی داشته است، نیز روشن می شود که هر چه سطح قیمت کالای تحت شمول بالاتر باشد میزان افزایش در مصرف (هزینه) سرانه از این ناحیه، به فرض ثابت بودن دیگر عوامل، بیشتر خواهد بود و بالعکس. همچنین در مورد اقلامی که سهیمیه بندی آثار کاهنده بر شاخصهای قیمتی آنها داشته است، هر چه سطح قیمتها بالاتر باشد، میزان کاهش در مصرف (هزینه) سرانه بیشتر خواهد بود و بالعکس.

مشخص بودن و روشنی اولویتها و اهداف - که در این مقاله به الگوی مصرف مطلوب بر می گردد لازمه هرگونه سیاست گذاری است. نکات عمده مورد بحث عبارتند از:

سیستم سهیمیه بندی فعلی، هزینه های اداری مضاعفی را به بخش دولتی تحمیل می کند، سبب عدم دسترسی بموقع و کافی به کالاهای مشمول حمایت می شود. هزینه های جستجو برای یافتن کالا را بالا می برد و همچنین سبب ایجاد صفهای طویل و معطلی بیش از حد متعارف می گردد.

بدین ترتیب این سیستم علاوه بر افزایش هزینه فرصت از دسترفته ناشی از زمان جستجو و انتظار در صف، موجب صرف نظر کردن مصرف کننده از خرید کالاهای مشمول حمایت به قیمت رسمی (سوبسیدی) و روی آوردن بیشتر آن به بازار آزاد اقلام مذکور خواهد شد. چرا که بعضاً از دید مصرف کننده عدم دسترسی و موجود نبودن یک کالا، بیشتر از قیمت آن آزار دهنده تشخیص داده شده و بنابراین مایل به خرید کالا به طریق سهل تر و به مقدار مورد نظر حتی به بهای پرداخت قیمت

بالا تر خواهد بود. این امر مسلماً افزایش در قیمت بازار آزاد کالاهای مزبور را دامن زده و از این رهگذر زمینه مساعدی را برای فعالیت واسطه ها و سودجوییهای نامعقول آنها فراهم نموده و ائتلاف منابع اقتصادی کشور را به دنبال خواهد داشت. بعلاوه این وضع می تواند مانع از به ثمر رسیدن اهداف حمایتی تعقیب شده به وسیله دولت در اتخاذ این قبیل سیاستها گردد. بنابراین اصلاح وضع موجود و ارتقای رفاه مصرف کننده می توان از یک سو با تأکید بیشتر بر تأمین و توزیع کالاهای مورد حمایت از طریق فروشگاههای تعاونی مصرف در برابر شبکه خرده فروشی و توزیع خصوصی اندیشید و از سوی دیگر تدابیری برای از بین بردن ساختار دوگانه قیمت و بازار کالاهای مزبور و یکپارچه سازی نظام عرضه بازار و شبکه خرده فروشی موجود ضمن ملحوظ داشتن حمایتهای مورد نظراتخاذ کرد. با توجه به شکاف عمیق درآمدی میان مناطق شهری و روستائی و نیز بالاتر بودن سهم کالاهای مشمول سوبسید و نیز کالاهائی که به نوعی تحت شمول حمایتهای دولتی بوده اند نسبت به کل هزینه ها و نیز فزونی هزینه های خوراکی خانوارهای شهری نسبت به خانوارهای روستائی، عدم تناسب جهت گیری سیاستهای حمایتی دولت با ساختار فقر و محرومیت در کل کشور بوضوح مشهود است و این در حالی است که در اقتصاد ایران برقراری نوعی توازن میان قدرت خرید واقعی روستائیان و شهرنشینان بنا به ملاحظات مختلف اقتصادی - اجتماعی بسیار ضروری به نظر می رسد.

با توجه به شرایط کنونی اقتصاد کشور، لزوماً نمی توان اطمینان داشت که حذف سوبسید و یا به طور کلی حمایتهای دولتی با کاهش در هزینه های دولتی و در نهایت کاهش کسری بودجه دولت و در نتیجه کاهش احتمالی تورم، بتواند سرانجام به نفع گروههای پائین تر هزینه ای (بویژه در کوتاه مدت) عمل نماید. راه حل اساسی برای کاهش هزینه های سوبسیدی به طور کلی حمایتهای دولتی جستن رهیافتی مؤثر، برای دگرگونی اوضاع اقتصادی - اجتماعی به نحوی است که ضرورت برقراری حمایتها کاهش یافته و یا موضوعیت اعمال آنها اساساً منتفی گردد. تنظیم مناسب سیاستهای پولی و مالی دولت به گونه ای که تبعات تورمی کمتری را داشته باشد توأم با اتخاذ تدابیری که افزایش سطح تولید و کارائی

جامعه به همراه تعدیل بنیانی نابرابریهای موجود و به طور کلی تثبیت اوضاع اقتصادی را سبب گردد، گزینه های مؤثری در این زمینه محسوب می شوند. در کوتاه مدت، تحول نظام کنونی پرداخت سوبسید به نحوی که محدودیت اقلام و افراد زیر پوشش را به ضروری ترین اقلام و نیازمندترین افراد به دنبال داشته باشد، می تواند در کاهش هزینه های سوبسیدی و کارآئی بیشتر آن مؤثر واقع گردد.

مطالعه وضعیت انتقال درآمدی حاصل از پرداخت سوبسید در سالهای ۵۶ و ۶۶ برای مناطق شهری و روستائی حاکی از آنست که این بخش از انتقالات درآمدی سهم قابل توجهی از قدرت خرید واقعی خانوار را تشکیل نمی دهد. برای مثال حداکثر سهم انتقال درآمد در کل هزینه های خانوار در گروههای مختلف هزینه ای معادل ۵/۵ درصد برای دومین گروه پائین هزینه ای مناطق شهری در سال ۵۶ بوده است (جدول ۳-۳).

با توجه به این امر که شواهد موجود نشان می دهد حذف سوبسید و نیز لغو طرح سهمیه بندی در اوضاع کنونی، بیشترین فشار را روی اقشار پائین درآمد (هزینه ای) وارد خواهد ساخت، چنانچه حمایت از این بخش از اقشار درآمدی مورد نظر باشد، از دید رفاهی حذف سریع یا کاهش قابل توجه و کلی سوبسید و نیز اقلای طرح سهمیه بندی در وضعیت فعلی و به طور کوتاه مدت توصیه نمی شود. بعلاوه برای افزایش کارآئی در خصوص کمک به پائین ترین قشرهای درآمدی، بازنگری و تحول اساسی در مکانیزم پرداخت کنونی سوبسید ضروری است. این بازنگری در وهله اول نخست متضمن شناسایی آسیب پذیرترین اقشار درآمدی و سپس استفاده از کارآمدترین روش برای هدایت منافع سوبسید به گروههای درآمدی هدف به نحوی که حداقل اختلال را در زمینه کارآئی و انگیزه کار و تولید به همراه داشته باشد، خواهد بود.

در صورتی که سیاست گذاران اقتصادی قصد حذف سوبسید را داشته باشند، با توجه به قوای تورمی در حال عمل در اقتصاد، حذف تدریجی آن همراه با اتخاذ سیاستهای ترمیمی برای به حداقل رساندن آثار منفی آن برای اقشار پائین درآمدی، نظیر افزایش سطح حقوق و دستمزد واقعی گروههای پائین درآمدی، اعطای کمکهای جنسی و نقدی ویژه به وسیله بن یا کوپن و یا تأسیس مراکز خرید ویژه،

کاهش مالیات برای گروههای پائین درآمدی به همراه ایجاد و گسترش فرصتهای جدید شغلی برای بیکاران باراه اندازی طرحهای زیربنایی به طور کلی ایجاد یک سیستم تأمین اجتماعی کارآمد برای آنها توصیه می شود.

در مجموع شواهد موجود حاکی از آنست که سوبسید و سهمیه بندی، مصرف کالاهای تحت شمول را به درجات و اشکال مختلف تحت تأثیر قرار داده اند. درکلی ترین وجه سوبسید و سهمیه بندی در مورد هر کالا آثار متفاوتی را با توجه به کشش قیمتی و درآمدی تقاضای آن کالا، قیمت کالاهای مرتبط با آن، موارد مصرف آن، ضرائب اهمیت آن در بودجه واحد مصرفی، میزان دسترسی به آن، میزان سهمیه تخصیصی و چگونگی توزیع آن، توزیع درآمد، بعد خانوار، سلیقه واحد مصرفی و... خواهد داشت.

چنین به نظر می آید که منافع بلندمدت مصرف کننده و خصوصاً انطباق الگوی مصرف و تولید و به طور کلی رشد و توسعه مستقل اقتصادی کشور ضرورت تحول اساسی در زمینه ساختار سوبسیدهای پرداختی و سیاستهای حمایتی دولت از بُعد مصرفی به بُعد تولیدی را ایجاد می کند. چراکه بدون شک شرط تداوم مطمئن عرضه کالاها و دسترسی مطلوب به قیمتهای معتدل و نسبتاً با ثبات کالاهای اساسی نیازمند تحکیم بنیانهای تولیدی در یک افق زمانی دراز مدت خواهد بود. اتخاذ تدابیر حمایتی از نوع سوبسید و سهمیه بندی و خصوصاً کنترل قیمت، هرگز نباید به منزله راه حلها و سیاستهای استراتژیک تلقی شده و اساساً تداوم آنها در بلندمدت مطلوب نخواهد بود. استمرار سیاستهای حمایتی دولت برای یک دوره زمانی طولانی می تواند با ایجاد انحراف در قیمتها، خطر تخصیص نامطلوب منابع در سطح کشور و بویژه کاهش کارآئی سیستم تولیدی را در برداشته باشد. در انتها بر این نکته تأکید می کنیم که روش گزیده شده در این پژوهش فاقد توانایی لازم برای مطالعه آثار اتخاذ شیوه های گوناگون سهمیه بندی است. آنچه که واقعاً در این زمینه می توان اظهار داشت همانا ارزیابی آثار کلی نحوه خاص سهمیه بندی اعمال شده در کشور در مورد هر کالا خواهد بود. بعلاوه دامنه و حوزه بررسی حاضر صرفاً محدود به جنبه ها و ابعاد مصرف (تقاضا) اعمال سیاستهای حمایتی بوده و آثار و مفاهیم ضمنی سیاستهای مزبور در بعد تولید

(عرضه) و خصوصاً آثار اجتماعی - اقتصادی آنها به طور مشخص پیگیری نشده است. قدر مسلم بررسی جامع آثار سیاستهای حمایتی نیازمند لحاظ داشتن همزمان و یکجای ابعاد مزبور به طور واقع بینانه و بدور از هرگونه پندارگرایی خواهد بود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

فهرست منابع فارسی:

- ۱- ابوالفتحی قمی، ابوالفضل. شاخصهای نابرابری و روش محاسبه آنها. مرکز آمار ایران، بررسی شماره ۵۱، ۱۳۶۲.
- ۲- امامیان، ف. و عالم مروستی، ش. نگاهی به سوبسید و اثرات حذف آن. مجله اقتصادی، شماره ۵، مرداد ۱۳۶۵.
- ۳- انستیتو علوم تغذیه و صنایع غذایی، ترکیبات مواد غذایی. ترجمه و گردآوری، دکتر سیمین واقفی و دیگران، (تهران: انستیتو علوم تغذیه و صنایع غذایی، ۱۳۵۷)
- ۴- بار، رمون. اقتصاد سیاسی. ترجمه منوچهر فرهنگ. دو جلد، (تهران: انتشارات سروش، ۱۳۶۷)
- ۵- بانک مرکزی ایران. اثرات اقتصادی کمکهای بلاعوض در ایران. اداره بررسیهای اقتصادی، ۱۳۵۵.
- ۶- بررسی مسأله سوبسید نان. اداره بررسیهای اقتصادی، ۱۳۶۲.
- ۷- شاخص بهای خرده فروشی کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری ایران. سالهای مختلف، اداره بررسیهای اقتصادی.
- ۸- بزرگیان، محمدحسن و خلیلی، عبدالرسول. طرح توزیع عادلانه کالا (کالارسانی). ستاد بسیج اقتصادی کشور، نخست وزیری، ۱۳۶۱.
- ۹- خلعت بری، فیروزه. فقر و راههای برخورد با آن. نشریه آمار اقتصادی، بانک مرکزی ایران، شماره ۱، ۱۳۶۸.
- ۱۰- ذاکر هنجی، حسین. توسعه اقتصادی و نابرابری درآمد در ایران. مرکز آمار ایران، ۱۳۵۶.
- ۱۱- سازمان برنامه و بودجه. برنامه پنج ساله وزارت بازرگانی طی سالهای ۶۸-۱۳۷۲. تهران، ۱۳۶۸.
- ۱۲- لایحه برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران. (۶۸-۱۳۷۲) مرداد ۱۳۶۸.
- ۱۳- سازمان حمایت از مصرف کنندگان و تولید کنندگان. گزارش اقدامات سازمان حمایت از مصرف کنندگان و تولید کنندگان در سالهای ۶۲ و ۶۳. تهران، بی تا.

- ۱۴- گزارش اقدامات سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان طی سالهای ۵۶-۶۵. تهران، بی تا.
- ۱۵- سهرابی، حمید و دیگران. مطالعه تطبیقی وضع درآمدها و هزینه ها در مناطق شهری ایران ۵۱-۱۳۵۷. سازمان برنامه و بودجه، دفتر برنامه ریزی اجتماعی و نیروی انسانی، ۱۳۵۸.
- ۱۶- گریفین، کیت و جفری، جیمز. انتقال به توسعه عادلانه. ترجمه محمدرضا رفعتی، (تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی ۱۳۶۸).
- ۱۷- مجلس شورای اسلامی. کلیات لایحه تهیه و توزیع. شهریور ۱۳۶۳.
- ۱۸- مرکز آمار ایران. شاخص بهای خردهفروشی گروههای کالاها و خدمات مورد مصرف خانوارهای روستائی. (سالهای مختلف). مدیریت آمارهای مالی و محاسبات ملی.
- ۱۹- شاخصهای نابرابری توزیع درآمد در کل کشور، مناطق شهری و مناطق روستائی ۶۱-۱۳۶۵. مدیریت آمارهای مالی و محاسبات ملی، دی ۱۳۶۶.
- ۲۰- شاخصهای نابرابری توزیع درآمد در کل کشور، مناطق شهری و مناطق روستائی ۶۶-۱۳۶۷. مدیریت آمارهای مالی و محاسبات ملی، اسفند ۱۳۶۸.
- ۲۱- نتایج تفصیلی آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستائی (سالهای مختلف). مدیریت آمارهای مالی و محاسبات ملی.
- ۲۲- مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی. ماهنامه بررسیهای بازرگانی. شماره ۴، ۱۱ و ۵، ۱۳۶۸.
- ۲۳- نخست وزیری. عملکرد ستاد بسیج اقتصادی کشور از بدو تأسیس تا پایان سال ۱۳۶۲. (تهران: ستاد بسیج اقتصادی کشور، ۱۳۶۳).
- ۲۴- عملکرد ستاد بسیج اقتصادی کشور. (تهران: ستاد بسیج اقتصادی کشور، ۱۳۶۸).
- ۲۵- وزارت بازرگانی. اساسنامه سازمان حمایت از مصرف کنندگان و تولید کنندگان. تهران، دفتر حقوقی، بی تا.
- ۲۶- بررسی برنامه پرداخت زیانکردهای دولت ایران. دو جلد، صندوق حمایت از مصرف کننده و مرکز پژوهشهای بازرگانی، ۱۳۵۶.
- ۲۷- وزارت برنامه و بودجه. عملکرد تهیه و توزیع کالاها و اساسی و شناخت آماری آنها در سالهای ۵۳-۱۳۶۶. مدیریت بازرگانی، سال ۱۳۶۷.

- ۲۸ - گزارش اقتصادی سال ۶۶. معاونت امور اقتصادی، دفتر اقتصاد کلان، ۱۳۶۷.
- ۲۹ - هاشمی، ملکزاده، لاریمی. برآورد و پیش بینی تقاضای گندم. (تهران: مرکز تحقیقات روستائی و اقتصاد کشاورزی، وزارت کشاورزی، ۱۳۶۶).
- ۳۰ - پیش بینی تقاضای روغن نباتی. (تهران: مرکز تحقیقات روستائی و اقتصاد کشاورزی، وزارت کشاورزی، ۱۳۶۷).
- ۳۱ - آریلاستر، آنتونی. ظهور و سقوط لیبرالیسم غرب. ترجمه عباس مخبر. (تهران: نشر مرکز، ۱۳۶۷).
- ۳۲ - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران. گزارش اقتصادی و ترازنامه سالهای مختلف (تهران: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سالهای مختلف).
- ۳۳ - پوپر، کارل. جامعه باز و دشمنانش. ترجمه علی اصغر مهاجر. (شرکت سهامی انتشار، ۱۳۶۴).
- ۳۴ - پدرام، مهدی. اقتصاد گندم ایران. (پایان نامه فوق لیسانس، دانشکده اقتصاد، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۶۸).
- ۳۵ - داتا، م. روشهای اقتصاد سنجی. ترجمه ابوالقاسم هاشمی. (تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۹).
- ۳۶ - عظیمی، حسین. مدارهای توسعه نیافتگی در اقتصاد ایران. (تهران: نشر نی، ۱۳۷۱).
- ۳۷ - نوریخش، منوچهر. مجله آمار اقتصادی، مقاله فقر، تعریف، اندازه گیری و برآوردهایی برای ایران (تهران: بانک مرکزی جمهوری اسلامی، ۱۳۶۸).
- ۳۸ - لانگه، اسکار. آشنایی با اقتصاد سنجی. ترجمه محمد حسین طوفانی نژاد. (تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۰).
- ۳۹ - مجموعه مقالات اولین سمینار بررسی تحول مفاهیم؛ مقاله نظم اقتصادی: بازار و برنامه ریزی. (تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی، ۱۳۷۰).
- ۴۰ - مرکز آمار ایران بررسی تغذیه و کالری در ایران. (تهران: مرکز آمار ایران، ۱۳۷۱).
- ۴۱ - منیر، دیوید. اقتصاد سنجی کاربردی. ترجمه عباس عرب مازار. (تهران: انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۷۰).

فہرست منابع انگلیسی :

- 1-BAUER,P.. " Price controls in under developed countries". (Weidenfeld & Nicolson. 1968).
- 2- DEATON,A.S.. " Involuntary saving through unanticipated inflation". American Economic Review,vol.67,1977.
- 3- F.A.O, " Food out look ", No.6 , June 1984.
- 4- FRIEDMAN,L.S. " Microeconomic Policy analysis ". (Singapore: McGraw - Hill Book,INC., 1986).
- 5- HOUTHAKKER,H.S. & TAYLOR,L.D, " Consumer demand in the united states 1929-70 ". (Cambridge: Harvard University Press.1966), 2ND ED.1970.
- 6- JOHN,H.A.. " Consumer Theory ". (London:Penguin Books,1971).
- 7- MADDALA,G.S.. " Econometrics ". (Singapore:MC GRAW-HILL,INC,1977).
- 8- MAURICE.S.C. & PHILLIPS,O.R.. " Economic analysis:Theory and application " (ILLINOIS:Richard D.Irwin.INC., 1986).
- 9- OHIDUL HAQUE."Functional forms for Engel Curves",(AUSTRALIA:MELBOURNE ,1988).
- 10- PRAIS,S.J. & HOUTHAKKER,H.S.. " The analysis of family Budgets ", (CAMBRIDGE:CAMBRIDGE UINVERSIY PRESS:1955),2ND ED. 1971.
- 11- WORLD BANK. "World development Report 1989 (Financial systems and development)". (London:oxford University press,1989).
- 12- Wilber,K.Charles ;Jameson ,P.Kenneth ,," The Political Economy of Development and Underdevelopment",Mc Graw - Hill.INC,Fifth edition ,1992.
- 13- Abramovitz .M, " Thinking About Growth , and other Essays on Economic Growth and Welfare", Cambridge University Press, Second edition , 1990.
- 14- Todaro,P.Michael, " Economic Development in the third world", Longman Publishing , NEW YORK, Fourth edition, 1992 .
- 15- Walters and layard, "Microeconomic theory", (London : MC Graw - Hill Publication ,1978).

پیش بینی اعتبار سوبسید کالاهای اساسی طی برنامه پنجساله ۶۸-۷۲ ارقام به: میلیارد ریال

شرح	سال ۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲
گندم	۱۱۹۰۳۵	۱۶۶۱۶۸	۲۱۳۸۹۵	۲۷۵۵۶۹	۳۵۰۷۱۵
قند و شکر	۲۷۷۳۳	۴۰۰۰۰	۵۸۳۸۷	۸۰۱۱۵	۱۰۵۰۰۰
کود شیمیائی	۲۹۲۹۹	۳۷۲۷۰	۴۲۸۷۷	۲۹۹۲	۵۹۰۷۴
کمک و ش پنبه	۳۵۹۱	۳۵۹۱	۳۵۹۱	۳۵۹۱	۳۵۹۱
تفاوت شیر خام	۲۰۳۰۰	۱۲۳۳۰	۲۴۵۶۳	۲۷۰۱۹	۲۹۶۶۷
تفاوت عیار چغندر قند مغان	۸۰۴	۹۶۴	۱۱۵۷	۱۳۹۰	۱۶۶۸
تفاوت عیار چغندر قند دز فول	۲۳۳	۲۷۰	۴۰۰	۴۴۰	۴۸۴
تفاوت هزینه حمل روستائی	۶۶۰	۶۶۰	۶۶۰	۶۶۰	۶۶۰
روغن خام	۱۶۹۹۰	۱۹۶۴۳	۲۲۵۳۳	۲۵۷۱۸	۲۹۱۷۲
جمع	۲۱۹۲۲۵	۲۹۰۹۹۶	۳۶۸۰۶۳	۴۶۴۲۳۱	۵۸۰۰۳۱
سوبسید سرانه	۳۹۵۳	۵۰۵۰	۶۱۴۸	۷۴۶۷	۸۹۷۶

شوروشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 مأخذ: سازمان برنامه و بودجه "برنامه پنج ساله وزارت بازرگانی طی سالهای ۶۸-۱۳۷۲
 پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۱-۱
فهرست میبالغ پرداختی به عنوان ضرر و زیان (سوسنید) کالاهای اساسی طی سالهای ۵۲ - ۱۳۶۷. ارقام: میلیارد ریال

نام سازمان	نوع کالا	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	جمع
سازمان گوشت کشور	گوشت وارداتی	۰/۱	۲/۶	۰/۸	۹/۲	۸	۱۰/۸	۱۷/۵	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۵۸/۲	
شرکت سهامی پخش کورد شیپای	کورد شیپای	۰/۳	۵/۵	۸/۲	۶/۵	۵/۶	۷/۵	۱۱/۶	۲۰	۳۷	۳۳	۳۷/۸	۲۲	۲۰/۵	۱۹	۱۳/۸	۱۳	۱۳/۸	۱۳۳
شرکت سهامی صنایع شیر ایران	شیر داخلی	-	-	-	۱/۵	۲	۲/۶	۳/۹	۳/۲	۷/۲	۲/۶	۵/۹	۸/۱	۸/۱	۹/۱	۹/۱	۹/۱	۱۰/۳	۷۰/۸
صندوق عمران موانع خرید علوفه	خرید علوفه	۱/۶	۲/۱	۲/۱	۰/۸	۲/۳	۲/۵	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲۲/۲	
سازمان قندوشکر	قندوشکر	-	-	-	۲۶/۱	۱۳/۸	۲/۲	۳۲/۳	۱۲	۱۸/۴	۶	۱۵	۱۲/۲	۱۵	۱۳	۱۳	۲۱	۱۱	۱۹۳/۷
سازمان غله کشور	خرید گندم	۹/۹	۳۸	۳۹/۲	۱۲/۱	۱۱/۱	۵/۵	۱۵/۲	۳/۷	۲۲	۳۷	۲۲/۳	۳۷	۲۰	۶۸	۶۸	۲۰	۳۸/۵	۳۳۲
بازرگانی دولتی ایران	روغن بامی - سیمان	۰/۳	۲۲/۸	۵۸/۲	۲۲/۲	۱۲/۳	۱۲/۸	۱۱/۸	۳/۸	۸/۶	۱۰	۳۱/۸	۸	۳۱/۸	۸	۳/۲	۰/۹	-	۸۱/۷
بنگاه توسعه کشاورزی	تراکتور	-	-	-	-	-	-	-	-	۰/۶	۰/۴	۲	۱	۲	-	-	-	-	۲/۲
سازمان مرکزی تعاون روستایی	سبب زمین - ترنج - آمل - سوزین - عمل	-	-	-	۱/۲	-	۰/۱	-	-	-	۰/۴	۰/۵	۰/۶	۰/۵	۰/۴	۱/۳	۲/۵	۱/۳	۹/۰
سازمان چای کشور	برگ سبز چای	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰/۵
سیستم بانکی	بدهی کارخانه‌های سیمان	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰/۱	-	-	-	۲/۰
بانک صادرات	عوارض بهای بنزین - تاکسی و وانتبار	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲۸/۲

ادامه جدول ۱-۱
 فهرست منابع پرداختی به عنوان ضرور و زیان (سویید) کالاهای اساسی در سالهای ۱۳۵۲ - ۱۳۶۷ ارقام: میلیارد ریال

نام سازمان	نوع کالا	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	مجموع
ادوات کل	گوست مرغ و	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱۳/۸
بازرگانی	نشم مرغ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۶/۳
ساده پیچ	مرینه چاه	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲/۹
اقتصادی کشور	کوبندهای پیچ امل ۳	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۳/۹
سازمان پنبه و	کسکا غیرنقدی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱۱/۵
دانه های روغنی	روغن پنبه	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲/۶
شرکت سهامی	غلات عیار	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲/۶
قند ذرذول	چغندر قند	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲/۶
شرکت گسترش	غلات صیدان	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۷
خدمات بازرگانی	غلات صیدان	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰/۷
بانک صادرات	مرینه کوبن	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰/۷
کارخانجات	کالاهای اساسی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۳۳/۶
روغن نباتی	روغن شامی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰/۷
بانک استان	کاربرد خرید و	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰/۷
ماندگار	نگهداری پنبه	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱۱/۰
شرکت ملی	امن آلات	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰/۸
نواد ایران	تفاوت قیمت	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰/۸
سازمان زندانهای	آرد و روغن	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۵/۹
کشور	کودوس	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰/۳
جهاد سازندگی	نقدیه رایگان	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰/۳
وزارت آموزش پرورش	نقدیه رایگان	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰/۳

نام سازمان	شرح کالا	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	جمع
شرکت دشت معادن	تفاوت عیار چلندر فند	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰/۱۴
کنت و صنعت	بابت بازسازی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱
هفت پد																				
کنت و صنعت کارون	بابت بازسازی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱
کافئین پارس	بابت بازسازی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱
بانک مرکزی	تفاوت نرخ ارز ترجیحی کانال روزنامه	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲/۷
سازمان مرکزی تعاون روستایی	کسب بلاعرض کرد - تسهیلاتی، بهای و قندوشکر	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲/۳
وزارت کشور	مزینهای اداری	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱/۲
ساهر	شرکت واحد دفتر پیگیرهای نخست وزیر	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱/۱
جمع		۷/۳	۶۲	۱۷/۱	۸۲	۶۵/۸	۵۲/۶	۷۹/۲	۳۷/۳	۸۱/۳	۱۱۰	۹۱/۸	۲۸/۲	۱۰۰۶/۱	۱۱۰/۲	۱۶/۲	۱۲۷	۱۰۲/۲	۹۱/۲	۱۲۵۵/۲
منابع تأمین اعتبار سوسپند	درآمد عمومی دولت ۷/۳	۶۶	۱۷/۱	۸۲	۶۵/۸	۵۲/۶	۷۹	۳۰/۱	۲۶	۸۱/۳	۹۱/۸	۲۸/۲	۱۰۰۶/۱	۱۱۰/۲	۱۶/۲	۱۲۷	۱۰۲/۲	۹۱/۲	۱۲۵۵/۲	
نسبت تأمین درآمد سازمان به کل اعتبار	درآمد سازمان حمایت - درصد	-	-	-	-	-	-	۱۲/۵	۰/۲	۱۱/۲	۱۰	۵۲	۵۲	۶۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	
سهم درکل بودجه عمومی دولت	درصد	۱/۳	۲/۲	۶/۵	۲/۳	۲/۵	۱/۸	۴/۵	۱/۵	۷/۸	۲/۱	۲/۷	۲/۳	۲/۸	۲/۸	۲/۸	۲/۸	۲/۸	۲/۸	۲/۸

مأخذ: سازمان حمایت از مصرف کنندگان و تولید کنندگان

سهم هزینه های خوراکی درکل هزینه های خانوارهای شهری و روستائی طی سالهای ۲۷-۱۳۶۷ ارقام: درصد

عنوان	سهم هزینه های خوراکی خانوار شهری درکل هزینه ها	سهم هزینه های خوراکی خانوار روستائی درکل هزینه ها
سال		
۴۷	۴۹/۴	۶۴/۴
۴۸	۵۱/۴	۶۶/۵
۴۹	۴۶/۶	۶۶/۸
۵۰	۴۶/۹	۶۴
۵۱	۴۳	۶۵/۵
۵۲	۴۱/۵	۶۰/۲
۵۳	۳۹/۲	۵۵
۵۴	۴۰/۸	۴۹/۴
۵۵	۳۶/۵ ^(۱)	۵۱/۳
۵۶	۳۲/۲	۴۸/۱
۵۷	۳۵/۴ ^(۱)	۵۳/۶
۵۸	۳۸/۷	۴۶/۱
۵۹	۳۸	۴۹/۳ ^(۲)
۶۰	۳۹/۱	۴۹/۷ ^(۳)
۶۱	۴۰/۲	۵۳/۸
۶۲	۳۹/۲	۵۱/۶
۶۳	۳۸/۷	۵۱/۷
۶۴	۳۹/۱	۵۱/۲
۶۵	۴۱/۶	۵۶
۶۶	۴۲/۶	۵۵
۶۷	۴۴/۶	۵۲/۳

مأخذ: محاسبه شده براساس نتایج تفصیلی آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای شهری و

روستائی در سالهای مختلف، مرکز آمار ایران

۱- محاسبه شده براساس میانگین ساده حسابی سال ماقبل و مابعد.

۲- محاسبه شده براساس میانگین ساده حسابی سه سال ماقبل.

۳- محاسبه شده براساس میانگین حسابی دو سال ماقبل و یک سال مابعد.

متوسط هزینه کل و خوراک و دخانیات ماهانه خانوارهای
شهری و روستائی سالهای ۵۰-۶۷ ارقام به ریال

متوسط هزینه ماهانه خوراکی ودخانی خانوار روستائی (قیمت جاری)	متوسط هزینه ماهانه خوراکی ودخانی خانوار شهری (قیمت جاری)	نسبت (۲) به (۱)	نسبت (۴) به (۳) (درصد)	سال
۳۱۹۲/۳	۲۳۲۵/۳	۵۳/۸	۷۳/۵	۵۰
۸۵۰۳/۷	۱۲۱۴۲/۲	۲۷/۳	۷۰	۵۶
۱۱۰۸۱	۱۷۰۶۰/۲	۳۷/۵	۶۴	۵۸
۲۲۶۵۲/۲	۲۹۵۸۹/۲	۵۷/۲	۷۶/۶	۶۱
۲۵۸۱۶/۵	۳۶۳۳۰/۷	۵۲/۹	۷۱	۶۲
۲۸۰۳/۷	۴۰۰۱۲/۸	۵۲/۱	۷۲/۲	۶۳
۲۸۱۲۰/۹	۴۱۶۶۱/۳	۵۲/۱	۶۹/۲	۶۴
۳۵۵۲۲/۱	۳۵۵۵۵/۵	۵۷/۰	۷۸	۶۵
۴۲۰۰۳/۷	۵۲۸۷۴/۸	۶۱	۷۱/۲	۶۶
۴۶۰۹۶/۲	۶۶۱۱۲/۱	۵۸/۸	۶۸/۹	۶۷

مأخذ: مرکز آمار ایران، نتایج تفصیلی آمارگیری از هزینه و بودجه خانوارهای شهری و روستائی ۵۰-۱۳۶۷

هزینه کل، هزینه خوراک و هزینه اقلام تحت پوشش سوسید به تفکیک گروههای

هزینه‌ای خانوار شهری برای سال ۵۶ ارقام به ریال - درصد

گروه هزینه اقلام	متوسط کل	کمتر از ۲۵۰۰	۲۵۰۰ تا ۴۹۹۹	۵۰۰۰ تا ۷۴۹۹	۷۵۰۰ تا ۹۹۹۹	۱۰۰۰۰ تا ۱۲۹۹۹۹
کل هزینه (۱)	۳۶۵۱۷/۲	۱۲۹۰/۶	۳۸۶۶/۳	۶۲۸۲/۹	۸۷۷۷/۲	۱۲۲۳۵/۲
هزینه خوراک و دخانی (۲)	۱۲۱۴۲/۲	۲۳۰/۶	۱۴۲۱/۶	۲۵۸۵/۵	۳۶۸۳	۵۲۴۲/۸
گندم (نان)	۹۲۷/۳	۱۵۷/۸	۳۷۰/۱	۵۵۴/۶	۶۲۹/۶	۸۱۷/۲
گوشت (فرمز)	۲۴۷۷/۱	۲۳/۲	۲۵۹	۵۶۲/۹	۸۲۸/۲	۱۲۸۳/۹
شیر	۱۵۴/۱	۷/۵	۱۱/۲	۲۵/۵	۲۷/۹	۷۵/۴
روغن نباتی	۲۰۴/۴	۹/۰	۲۲/۷	۶۳/۱	۱۰۹/۸	۱۸۹/۱
قندوشکر	۲۰۷/۷	۲۷/۸	۸۸/۹	۱۰۶/۱	۱۵۷/۸	۲۳۱/۳
کالاهای مشمول سوسید (۳)	۲۳۹۰/۲	۲۲۵/۳	۷۷۱/۹	۱۳۱۲/۲	۱۷۹۳/۳	۲۵۹۶/۹
۳ به صورت درصد ۱	۱۲/۰	۱۶/۴	۲۰	۲۰/۹	۲۰/۴	۲۰/۹
۳ به صورت درصد ۲	۳۶/۱	۵۷	۵۲/۳	۵۰/۷	۴۸/۷	۲۷/۷
۲ به صورت درصد ۱	۳۳/۲	۲۸/۹	۲۶/۸	۴۱/۱	۴۲/۰	۲۳/۸
تعداد خانوارهای نمونه	۱۳۵۸۸	۲۳۰	۵۲۹	۷۵۳	۸۹۷	۱۹۱۵

هزینه کل، هزینه خوراک و هزینه افلام تحت پوشش سوسید به تفکیک گروههای
هزینه‌ای خانوار شهری برای سال ۵۶ ارقام به ریال

گروه هزینه	۱۹۹۹۹۹۹۱۵۰۰۰	۲۹۹۹۹۹۹۲۰۰۰۰	۳۹۹۹۹۹۹۲۵۰۰۰۰	۴۹۹۹۹۹۹۳۰۰۰۰	۵۹۹۹۹۹۹۳۵۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
کل هزینه (۱)	۱۷۲۶۰/۶	۲۲۶۹۶/۶	۳۸۵۸۹/۵	۶۸۳۸۸/۹	۱۹۳۳۹۷/۳	۱۹۳۳۹۷/۳
هزینه خوراک و دخانی (۲)	۷۵۲۹/۴	۱۰۲۶۲/۶	۱۲۲۵۷/۳	۲۳۲۳۳/۶	۴۲۲۳۰/۲	۴۲۲۳۰/۲
گندم (نان)	۹۲۲/۲	۱۰۲۲/۶	۱۰۹۷/۶	۱۱۳۰/۶	۱۵۲۲/۷	۱۵۲۲/۷
گوشت (قرمز)	۱۷۰۲/۴	۲۴۶۲/۵	۳۱۴۱/۶	۴۵۲۵/۶	۶۷۲۸/۱	۶۷۲۸/۱
شیر	۹۰/۲	۱۳۵/۲	۱۹۸/۹	۳۰۳/۹	۴۲۷/۷	۴۲۷/۷
روغن نباتی	۲۵۹/۲	۲۴۶/۱	۵۰۲/۳	۷۵۲/۶	۱۰۶۹/۹	۱۰۶۹/۹
قندوشکر	۳۲۵/۷	۲۱۳/۷	۵۲۹/۷	۷۱۸/۲	۸۲۳/۷	۸۲۳/۷
کالاهای مشمول سوسید (۳)	۳۳۰۰/۳	۲۲۹۳/۱	۵۲۷۰/۱	۷۲۵۰/۹	۱۰۵۹۲/۱	۱۰۵۹۲/۱
۳ به صورت درصد ۱	۱۸/۹	۱۸/۲	۱۲/۲	۱۰/۹	۵/۵	۵/۵
۳ به صورت درصد ۲	۲۳/۸	۲۳/۸	۳۷/۸	۳۱/۸	۲۵/۱	۲۵/۱
۲ به صورت درصد ۱	۲۳/۱	۲۱/۵	۳۷/۵	۳۲/۳	۲۱/۸	۲۱/۸
تعداد خانوارهای نمونه	۱۶۶۸	۲۴۶۵	۲۶۱۳	۱۷۲۱	۷۷	۷۷

مأخذ:

* وزارت برنامه و بودجه عملکرد تهیه و توزیع کالاهای اساسی طی سالهای ۵۵-۵۶، مدیریت بازرگانی، ۱۳۶۷، جداول ۵ الی ۱۵.
و مرکز آمار ایران نتایج تفصیلی آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای شهری، سالهای مختلف.

هزینه کل، هزینه خوراک و هزینه اقلام تحت پوشش سوسید به تفکیک گروههای

هزینه از خانوار روستائی برای سال ۵۶ ارقام به: ریال - درصد

گروه هزینه	متوسط کل	کمتر از ۲۵۰۰	۲۵۰۰ تا ۲۹۹۹	۳۰۰۰ تا ۷۲۹۹	۷۳۰۰ تا ۹۹۹۹	۱۰۰۰۰ تا ۱۲۹۹۹۹
اقلام						
کل هزینه (۱)	۱۷۲۶۶/۷	۱۶۲۷/۷	۳۸۷۰/۱	۶۲۵۲/۳	۸۷۰۱/۲	۱۲۳۳۷/۰
هزینه خوراک	۸۵۰۲/۷	۹۲۵/۷	۲۵۷۴/۵	۲۱۶۷/۹	۵۶۰۷/۸	۷۶۷۹/۰
و دخانی (۲)						
روغن نباتی	۱۵۳/۱	۲۶/۲	۷۶/۱	۱۰۱/۲	۱۲۷/۸	۱۵۳
قندوشکر	۳۲۶/۳	۷۱/۱	۱۵۲/۸	۲۲۸/۳	۲۸۵/۲	۳۲۶/۱
کالاهای	۲۸۹/۲	۹۷/۵	۲۲۸/۹	۳۲۹/۵	۴۱۳	۲۷۹/۱
مشمول						
سوسید (۳)						
۳ به صورت	۲/۸	۶/۰	۵/۹	۵/۲	۴/۷	۳/۹
درصد ۱						
۳ به صورت	۵/۷	۱۰/۳	۸/۹	۷/۹	۷/۲	۶/۲
درصد ۲						
۲ به صورت	۲۹/۲	۵۸/۱	۶۶/۵	۶۶/۲	۶۲/۲	۶۲/۲
درصد ۱						
تعداد	۱۲۸۷۳	۲۷۱	۱۲۲۸	۲۱۲۵	۲۱۱۲	۳۳۴۲
خانوارهای نمونه						

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

هزینه کل، هزینه خوراک و هزینه اقلام تحت پوشش سوسید به تفکیک گروه‌های

هزینه از خانوار روستائی برای سال ۵۶ ارقام به: ریال - درصد

گروه هزینه	۱۹۹۹۹ تا ۱۵۰۰۰۰	۲۹۹۹۹ تا ۳۰۰۰۰۰	۲۹۹۹۹ تا ۲۰۰۰۰۰	۱۹۹۹۹ تا ۱۵۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰ بیشتر
اقلام					
کل هزینه (۱)	۱۷۳۲۳/۶	۲۲۱۷۶/۹	۳۷۶۱۲/۲	۷۵۵۳۷/۲	۱۹۷۷۲۵/۲
هزینه خوراک	۱۰۱۸۷/۵	۱۲۰۰۲/۸	۱۶۸۵۹/۲	۲۰۹۸۳/۳	۳۳۷۶۱/۶
و دخانی (۲)					
روغن نباتی	۱۸۰/۱	۲۰۵/۲	۲۸۹/۲	۲۰۲/۶	۱۶۲/۱
قند و شکر	۳۷۷/۳	۲۲۹/۱	۵۶۷/۲	۵۷۶/۲	۱۱۳۵/۹
کالاهای	۵۵۷/۲	۶۵۲/۵	۸۵۶۶	۷۸۱	۱۳۰۰
مشمول					
سوسید (۳)					
۳ به صورت	۳/۲	۲/۷	۲/۳	۱	۰/۶
درصد ۱					
۳ به صورت	۵/۵	۵/۲	۵/۱	۳/۷	۳/۸
درصد ۲					
۲ به صورت	۵۸/۷	۲۹/۶	۲۹/۸	۲۷/۸	۱۷/۱
درصد ۱					
تعداد	۲۰۱۰	۱۸۱۱	۱۰۱۰	۲۲۲	۱۱۱
خانوارهای نمونه					

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علوم انسانی

• مأخذ:

- * وزارت برنامه و بودجه عملکرد تهیه و توزیع کالاهای اساسی طی سالهای ۵۵ - ۵۶، مدیریت بازرگانی، ۱۳۶۷، جداول ۵ الی ۱۵.
- و مرکز آمار ایران نتایج تفصیلی آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای شهری، سالهای مختلف.

هزینه کل، هزینه خوراک و هزینه کالاهای تحت پوشش سوسید یا سهمیه بندی خانوار شهری

به تفکیک گروه هزینه برای سال ۶۷ ارقام به ریال - درصد

گروه هزینه	میانگین کل	۱۲۰۰۰۰ تا ۱۲۰۰۰۰	۲۴۰۰۰۰ تا ۲۴۰۰۰۰	۳۶۰۰۰۰ تا ۳۶۰۰۰۰	۴۸۰۰۰۰ تا ۴۸۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰ تا ۶۰۰۰۰۰
اقلام						
کل هزینه (۱)	۱۸۰۰۳۲۸	-۲۰۲۹۵۰	۱۸۵۲۳۲	۲۹۹۵۳۸	۴۱۸۰۶۶	۵۲۴۵۳۷
هزینه خوراک و دهخانی (۲)	۸۰۲۹۳۵	۲۴۹۱۰۶	۹۳۵۳۶	۱۳۷۰۵۹	۱۶۲۲۵۶	۲۲۰۳۷۰
گندم (نان)	۲۹۷۲۷	۱۵۷۳۷	۱۳۰۷۸	۱۷۲۴۴	۲۲۷۳۲	۲۲۷۱۶
برنج	۷۷۱۷۷	۳۲۹۸۷	۳۲۷۶	۱۲۷۶۱	۱۲۵۷۹	۱۷۷۶۲
گوشت (قرمز)	۲۱۴۵۶۵	۳۳۵۵۹	۲۵۸۹	۸۰۶۵	۲۲۸۵۱	۳۱۷۹۶
مرغ	۲۹۸۱۵	۲۱۷۱		۳۹۴۵	۱۱۲۷	۳۵۲۲
شیر	۱۳۲۶۷	۲۹۶۶	۵۲۵۲	۲۳۲۷	۲۹۲۹	۵۲۹۵
نخمس مرغ	۲۵۸۱۱	۷۰۰۶	۲۰۲۶	۹۵۳۸	۵۰۲۲	۹۲۱۲
روغن نباتی	۱۰۲۴۰	۹۲۱۲	۶۹۰۳	۲۹۹۷	۵۱۳۵	۶۷۸۵
قند و شکر	۹۲۸۷	۱۲۶۸	۱۷۷۸	۱۹۳۰	۲۲۰۶	۵۱۶۵
پنیر	۱۵۲۰۵	۳۷۵	۹۹۵	۹۹۳	۲۹۸۸	۳۱۱۸
کره	۵۲۰۰	۰	۰	۲۵۷	۲۲۷۵	۱۰۵۰
کالاهای مشمول سوسید (۳)	۱۲۸۸۹۸	۶۲۳۷	۳۰۳۸۷	۳۷۲۵۹	۵۰۶۰۳	۵۹۲۲۲
کالاهای مشمول سوسید یا سهمیه بندی (۳)	۲۳۹۵۹۲	۱۰۹۲۸۱	۳۷۸۹۷	۶۰۳۵۷	۸۶۸۶۶	۱۰۸۲۲۲
۳ به صورت درصد ۱	۸/۳	-	۱۶/۳	۱۲/۵	۱۲/۱	۱۱/۰
۳ به صورت درصد ۲	۱۸/۰	۲۵/۸	۳۲/۲	۲۷/۳	۳۱/۰	۲۷/۱
۴ به صورت درصد ۱	۲۲/۲	-	۲۰/۲	۲۰/۱	۲۰/۸	۱۹/۹
۴ به صورت درصد ۲	۵۲/۷	۲۳/۹	۴۰/۵	۲۲/۰	۵۳/۲	۲۹/۲
۲ به صورت درصد ۱	۲۲/۶	-	۵۰/۲	۲۵/۷	۳۹	۴۰/۵
تعداد خانوار نمونه	۳۹۸۷	۶۶	۸۲	۱۳۲	۱۸۳	۱۹۵

هزینه کل، هزینه خوراک و هزینه کالاهای تحت پوشش سوسید یا سهمیه بندی خانوار شهری
به تفکیک گروه هزینه برای سال ۶۷ ارقام به ریال - درصد

گروه هزینه	۹۰۰۰۰۰۰۶۶۰۰۰۰۱	۱۲۰۰۰۰۰۶۹۰۰۰۰۰۱	۱۸۰۰۰۰۰۰۶۱۲۰۰۰۰۰۱	۲۴۰۰۰۰۰۰۰۶۱۸۰۰۰۰۰۰۱	۲۴۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۱ بیشتر
کل هزینه (۱)	۷۵۵۷۹۲	۱۰۳۸۵۱۵	۱۲۸۵۰۲۵	۲۰۸۲۶۵۰	۳۹۹۸۶۵۶
هزینه خوراک	۳۱۶۰۴۲	۴۲۲۸۱۰	۶۴۲۲۰۱	۹۵۲۷۲۲	۱۷۶۹۸۲۶
و دخانی (۲)					
گندم (نان)	۲۶۲۷۸	۲۷۱۹۸	۳۰۸۲۳	۳۳۷۰۹	۳۵۹۵۳
برنج	۳۱۷۲۰	۴۰۶۱۵	۷۶۶۳۱	۱۰۶۰۷۵	۱۵۰۶۷۹
گوشت (قرمز)	۵۳۳۳۰	۱۰۳۳۲۹	۱۵۹۱۰۱	۲۲۸۶۲۳	۵۲۲۲۳۲
مرغ	۶۳۰۱	۹۲۲۹	۱۵۷۱۹	۲۷۲۲۲	۸۸۵۴۰
شیر	۷۵۰۲	۱۰۱۶۵	۱۲۲۲۰	۱۴۵۷۶	۲۳۵۸۶
نخمر مرغ	۱۱۹۲۲	۱۶۰۶۲	۲۳۶۲۶	۳۶۱۹۳	۲۸۶۱۳
روغن نباتی	۵۸۲۳	۹۸۸۲	۱۵۷۷۶	۲۸۳۰۲	۳۹۸۷۵
قند و شکر	۶۲۶۷	۷۰۵۲	۶۳۵۹	۱۲۳۷۱	۱۸۵۷۶
پنیر	۵۲۷۷	۵۰۲۲	۱۴۱۱۰	۱۸۰۷۵	۳۳۰۹۶
کره	۱۴۴۲	۱۹۶۰	۳۱۲۹	۲۶۱۱	۱۴۵۳۲
کالاهای	۷۷۶۱۰	۹۲۹۱۶	۱۲۲۰۰۹	۱۹۵۰۳۳	۲۶۹۶۶۹
مشمول سوسید (۳)					
کالاهای	۱۵۵۸۸۲	۲۳۰۵۳۸	۲۵۷۷۳۲	۵۱۷۸۱۷	۹۹۸۶۸۶
مشمول سوسید یا سهمیه بندی (۳)					
۳ به صورت درصد ۱	۱۰/۳	۹/۱	۹/۶	۹/۴	۶/۷
۳ به صورت درصد ۲	۲۴/۵	۲۱/۲	۲۱/۲	۲۰/۵	۱۵/۲
۳ به صورت درصد ۱	۲۰/۶	۲۲/۲	۲۲/۱	۲۴/۹	۲۵/۰
۳ به صورت درصد ۲	۲۹/۳	۵۲/۱	۵۳/۸	۵۴/۳	۵۶/۲
۳ به صورت درصد ۱	۲۱/۸	۲۲/۶	۲۴/۷	۲۵/۷	۲۲/۳
تعداد	۵۶۸	۵۱۸	۸۵۵	۴۹۵	۸۹۲
خانوار نمونه					
مأخذ:					

* وزارت برنامه و بودجه عملکرد تهیه و توزیع کالاهای اساسی در سالهای ۵۵ - ۶۶ مدیریت بازرگانی، ۱۳۶۷، جدول ۱۵الی

* مرکز آمار ایران نتایج تفصیلی آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای شهری برای سال ۶۷

هزینه کلی، هزینه خوراک و هزینه کالاهای تحت پوشش سویسید یا سهمیه بندی
خانوار روستائی به تفکیک گروه هزینه برای سال ۶۷

گروه هزینه	متوسط کل کمتر از ۱۲۰۰۰	۱۲۰۰۰ تا ۲۲۰۰۰	۲۲۰۰۰ تا ۳۲۰۰۰	۳۲۰۰۰ تا ۴۲۰۰۰	۴۲۰۰۰ تا ۵۲۰۰۰	۵۲۰۰۰ تا ۶۰۰۰۰
اتلام						
هزینه کل (۱)	۱۰۵۸۲۳۳	-۵۹۰۵	۱۸۳۲۰۹	۳۰۰۸۰۹	۲۲۰۴۱۷	۵۲۰۹۱۸
هزینه خوراک و دخانی (۲)	۵۵۳۱۵۷	۷۱۷۳۹	۹۹۱۲۰	۱۷۶۰۸۹	۲۲۷۵۲۸	۲۲۶۸۱۷
برنج	۷۳۶۰۱	۲۳۲۲	۸۸۵۳	۱۷۸۷۰	۲۷۸۰۳	۳۷۴۷۱
روغن نباتی	۶۲۷۲	۲۷۳	۱۱۵۶	۱۴۰۷	۲۱۲۰	۲۵۶۰
قند و شکر	۱۴۸۸۵	۱۵۱۰	۲۶۹۶	۲۷۳۹	۲۰۸۲	۷۷۵۳
کلی کالاهای	۲۱۳۵۹	۱۷۸۳	۳۸۵۲	۶۱۲۶	۶۲۲۲	۱۰۳۱۳
مشمول سویسید						
کلی کالاهای تحت پوشش	۹۴۹۶۰	۶۱۰۷	۱۲۷۰۵	۲۲۰۱۶	۳۲۰۲۷	۲۷۷۸۴
سویسید یا سهمیه بندی (۴)						
۳ به صورت درصد ۱	۲	-	۲/۱	۲	۱/۵	۱/۹
۳ به صورت درصد ۲	۳/۹	۲/۵	۳/۹	۳/۵	۲/۵	۳/۱
۴ به صورت درصد ۱	۹	-	۶/۹	۸	۸/۱	۸/۸
۴ به صورت درصد ۲	۱۷/۲	۸/۵	۱۲/۸	۱۳/۶	۱۳/۷	۱۴/۶
۲ به صورت درصد ۱	۵۲/۳	-	۵۲	۵۸/۵	۵۸/۹	۶۰/۲
تعداد	۲۳۳۱	۱۲۳	۲۵۱	۳۰۴	۳۶۳	۳۹۴
خانوار نمونه						

هزینه کلی، هزینه خوراک و هزینه کالاهای تحت پوشش سویسید یا سهمیه‌بندی
خانوار روستائی به تفکیک گروه هزینه برای سال ۶۷

گروه هزینه	۹۰۰۰۰۰ تا ۶۰۰۰۰۰۰۱	۱۲۰۰۰۰۰ تا ۹۰۰۰۰۰۰۱	۱۸۰۰۰۰۰ تا ۱۲۰۰۰۰۰۰۱	۲۴۰۰۰۰۰ تا ۱۸۰۰۰۰۰۰۱	۲۴۰۰۰۰۰۰ تا ۲۴۰۰۰۰۰۰۱ بیشتر
هزینه کل (۱)	۷۳۵۰۹۱	۱۰۴۱۹۰۰	۱۳۵۶۵۵۸	۲۰۶۰۳۳۲	۳۶۶۲۱۷۱
هزینه خوراک و دخانی (۲)	۲۳۱۹۸۳	۵۸۷۷۹۱	۷۸۲۲۲۸	۹۶۰۶۹۲	۱۵۷۳۲۷۳
برنج	۵۲۱۶۰	۷۸۹۸۵	۱۱۵۰۷۲	۱۳۱۶۰۷	۲۰۳۳۳۸
روغن نباتی	۲۳۸۹	۵۸۶۹	۹۰۷۷	۱۰۸۱۲	۲۷۵۰۶
قند و شکر	۱۱۳۵۶	۱۵۶۶۷	۲۰۶۲۲	۲۱۸۷۹	۵۳۲۹۹
کل کالاهای مشمول سویسید	۱۵۷۲۵	۲۱۵۳۶	۲۹۷۲۱	۳۲۶۹۳	۸۱۰۰۵
کل کالاهای تحت پوشش	۶۹۹۰۵	۱۰۰۵۲۱	۱۴۴۷۹۵	۱۷۴۳۰۰	۲۸۲۳۵۳
سویسید یا سهمیه‌بندی					
۳ به صورت درصد ۱	۲/۱	۲/۱	۲	۱/۶	۲/۲
۳ به صورت درصد ۲	۳/۶	۳/۷	۳/۸	۳/۲	۵/۱
۴ به صورت درصد ۱	۹/۲	۹/۶	۹/۹	۸/۲	۷/۸
۴ به صورت درصد ۲	۱۶/۲	۱۷/۱	۱۸/۵	۱۸/۱	۱۸/۱
۲ به صورت درصد ۱	۵۷/۹	۵۶/۲	۵۳/۷	۴۶/۶	۴۳
تعداد خانوار نمونه	۹۴۲	۶۹۲	۷۰۰	۲۷۶	۲۶۲

مأخذ:

- وزارت برنامه و بودجه "عملکرد تهیه و توزیع کالاهای اساسی در سالهای ۵۵- ۶۶" مدیریت بازرگانی، ۱۳۶۷، جداول ۵الی ۱۵
- مرکز آمار ایران "نتایج تفصیلی آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای شهری برای سال ۶۷"

جدول ۱-۳ نتایج حاصل از برآزش مدل های مربوط به مناطق شهری

$$ARU = C + B1S1 + B2D1 + B3D2$$

	C	B1	B2	B3	R ²	F	D.W
1) ARU1	۱۴/۳۲۶	-۰/۵۱۹x۱۰ ^(-۳)	-۰/۸۵۳	۲/۵۵۵	۰/۹۸۹	۲۶۹/۷۳	۲/۵۲۷
T	(۶۱/۹۴۹)	(-۷/۷۰۴)	(-۱/۹۶۱)	(۶/۰۱۸)			
3) ARU2	۰/۲۴۶	۰/۱۰۲x۱۰ ^(-۳)	-۰/۳۹۱x۱۰ ^(-۲)	-۰/۰۰۴۵	۰/۸۷۰	۲۲/۲۶۰	۲/۱۹۱
T	(۵۴/۴۸۷)	(۲/۲۰۷)	(-۰/۲۸۳)	(-۳/۳۹۲)			
5) ARU3	۱۷/۶۷۷	۰/۲۸۲x۱۰ ^(-۳)	۱۲/۶۲۶	-۱۷/۷۹۹	۰/۸۵۲	۱۷/۲۷	۲/۵۵۳
T	(۷/۹۴۷)	(۴/۲۰۶)	(۳/۵۹۶)	(-۵/۴۰۷)			

$$LARU = C + B1S1 + B2D1 + B3D2$$

2) LARU1	۲/۶۶۳	-۰/۴۰۶x۱۰ ^(-۳)	-۰/۰۶۳	۰/۱۹۱	۰/۹۹۸	۱۴۹۷	۲/۵۱۹
T	(۱۲۷/۰۰۱)	(-۷/۵۱۹)	(-۱/۹۱۵)	(۵/۹۶۵)			
4) LARU2	-۰/۸۰۸	۰/۲۲۱x۱۰ ^(-۳)	-۰/۶۷۵x۱۰ ^(-۲)	-۰/۰۰۲	۰/۸۶۹	۲۲/۰۹۳	۲/۲۱۴
T	(-۲۴/۶۵۲)	(۴/۱۲۲)	(-۰/۲۲۱)	(-۳/۲۵۲)			
6) LARU3	۲/۸۹۷	۰/۱۱۴x۱۰ ^(-۳)	۰/۲۴۶	-۰/۶۵۰	۰/۹۷۸	۱۳۳/۳۶	۲/۵۲۲
T	(۳۰/۵۲۲)	(۴/۰۶۷)	(۲/۸۸۹)	(-۴/۴۱۵)			

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۲-۳ نتایج حاصل از برازش مدل های مربوط به مناطق روستائی

$$ARR = C + B1S1 + B2D1 + B3D2$$

	C	B1	B2	B3	R ²	F	D.W
1) ARR1	۱۷/۱۱۵	$-۰/۱۵۰ \times ۱۰^{(-۲)}$	-۲/۷۰۸	۲/۹۱۴	۰/۹۷۹	۱۵۵/۳۸	۱/۶۵۱
T	(۳۶/۳۰۸)	(-۲/۵۲۳)	(-۶/۱۷۶)	(۵/۱۹۸)			
3) ARR2	۰/۳۸۸	$۰/۳۸۵ \times ۱۰^{(-۲)}$	-۱/۰۵۲	-۰/۰۸۴	۰/۹۹۰	۳۲۹/۹۷	۱/۹۲۸
T	(۲۵/۲۷۶)	(۲/۸۹۶)	(۵/۶۸۱)	(-۷/۷۷۶)			
5) ARR3	۱۱/۷۷۲	$۰/۲۶۳ \times ۱۰^{(-۲)}$	۱۰/۳۲۰	-۵/۰۶۶	۰/۶۹۳	۷/۵۱۰	۲/۰۴۰
T	(۴/۹۴۷)	(۱/۲۷۲)	(۲/۳۲۲)	(-۱/۸۲۴)			

$$LARR = C + B1S1 + B2D1 + B3D2$$

2) LARR1	۲/۸۲۳	$-۰/۹۷۶ \times ۱۰^{(-۲)}$	-۰/۱۹۱	۰/۲۰۲	۰/۹۹۷	۱۱۰۷/۶۷	۱/۶۹۶
T	(۹۴/۶۴۴)	(-۳/۵۸۵)	(-۶/۲۹۴)	(۵/۵۲۴)			
4) LARR2	-۰/۹۴۶	$۰/۹۰۳ \times ۱۰^{(-۲)}$	-۰/۱۱۷	-۰/۱۹۲	۰/۹۸۴	۲۰۴/۹۸	۱/۹۰۸
T	(-۲۳/۶۳۹)	(۴/۵۹۳)	(۵/۶۳۲)	(-۷/۲۵۳)			
6) LARR3	۲/۵۴۰	$۰/۱۰۵ \times ۱۰^{(-۲)}$	۰/۵۶۲	-۰/۲۱۰	۰/۹۵۷	۷۲/۱۸	۱/۹۸۳
T	(۱۷/۲۹۳)	(۰/۸۱۱)	(۲/۷۸۶)	(-۱/۱۵۵)			

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

انتقال درآمدی ناشی از سوسپند تعلق گرفته به برخی از کالاهای اساسی در مناطق شهری - سال ۵۶ ارقام به: ریال

شماره	۹۹۹۹۹۱۵۰۰۰۰	۲۹۹۹۹۳۳۰۰۰۰	۱۹۹۹۹۱۵۰۰۰۰	۹۹۹۹۹۱۰۰۰۰	۷۲۹۹۹۵۰۰۰	۲۹۹۹۹۵۰۰۰	۶۹۹۹۹۵۰۰۰	۲۹۹۹۹۵۰۰۰	۶۹۹۹۹۵۰۰۰	۲۹۹۹۹۵۰۰۰	۶۹۹۹۹۵۰۰۰	۲۹۹۹۹۵۰۰۰	۶۹۹۹۹۵۰۰۰	۲۹۹۹۹۵۰۰۰	۶۹۹۹۹۵۰۰۰	۲۹۹۹۹۵۰۰۰	۶۹۹۹۹۵۰۰۰	۲۹۹۹۹۵۰۰۰	۶۹۹۹۹۵۰۰۰	کمیتر از ۲۵۰۰۰	سوسپند واحد	گروه هزینه
۳۲۱/۶	۳۱۷/۲	۳۱۲/۸	۲۹۹/۲	۲۷۵/۶	۲۵۱/۸	۲۰۶/۲	۱۸۱/۲	۱۱۹/۸	۵۰/۸	۵/۴	نان											
۲۹۵/۸	۲۵۶	۲۶۱	۱۹۹/۲	۱۲۸/۲	۱۵۲/۱	۹۸/۱	۵۹/۲	۲۱/۱	۳/۳	۱۸/۱	گوسفند (زیر)											
۶۲۷/۲	۱۰۹/۵	۶۷	۲۱/۸	۲۲/۱	۱۶/۲	۹	۳/۸	۱/۲	-	۲۲/۸	شیر											
۵۹۲/۵	۲۲۸	۲۱۷/۲	۱۸۲/۲	۱۶۹/۱	۱۱۸/۳	۶۹/۳	۳۶/۶	۲۷/۶	۵/۵	۲۱/۴	(پاستوریزه)											
۳۷۷/۳	۳۳۹/۹	۲۶۱/۹	۱۹۷/۵	۱۵۲/۸	۱۱۱/۵	۹۲/۸	۲۹/۸	۲۱/۹	۱۳/۲	۱۲/۸	روغن نباتی											
۱۹۳۲/۵	۱۵۵/۸	۱۲۲۰/۱	۱۰۲۰/۳	۷۷۱/۹	۶۵۲/۱	۲۵۷/۶	۳۳۰/۸	۲۱۱/۸	۷۲/۸	-	شکر											
۱	۲/۳	۳/۲	۴/۱	۲/۲	۵/۲	۵/۲	۵/۳	۵/۵	۲/۹	درصد	سهم در کل هزینه											

مأخذ: محاسبه شده بر اساس ارقام مندرج در فایلهای کامپیوتری مرکز آمار ایران و سازمان حمایت از مصرف کنندگان و تولید کنندگان

انتقال درآمدی ناشی از سوسپند تلقین گرفته به برخی از
کالاهای اساسی در مناطق روستایی - سال ۵۶ ارقام به ریال

بیشتر ۱۰۰۰۰۰۰۰	۹۹۹۹۹۹۵۰۰۰۰۰۰	۲۹۹۹۹۹۲۰۰۰۰۰۰	۱۹۹۹۹۹۱۰۰۰۰۰۰۰	۹۹۹۹۹۰۰۰۰۰۰۰	۷۴۹۹۹۰۰۰۰۰۰۰	۲۵۰۰۰ تا ۲۹۹۹۹۰۰۰	۱۶۴/۲	۶۰/۷	۱۳۳/۹	۱۶۴/۲	۲۱/۶	عنوان
۱۱۹	۱۳۶/۵	۱۲۰/۲	۱۰۲/۲	۷۸/۲	۷۸/۲	۲۵۰۰۰ تا ۲۹۹۹۹۰۰۰	۱۱۵/۶	۶۰/۷	۱۳۳/۹	۱۶۴/۲	۲۱/۶	روغن بانی
۳۳۹/۲	۱۸۷/۷	۱۸۵	۱۵۹/۲	۱۱۸/۶	۱۱۸/۶	۳۰۰۰۰ تا ۳۹۹۹۹۰۰۰	۱۳۵/۷	۹۶/۹	۶۹/۱	۳۱/۲	۱۶/۸	قندوشکر
۲۵۸/۲	۳۱۹/۲	۳۲۵/۲	۲۶۲/۸	۱۹۶/۸	۱۹۶/۸	۴۰۰۰۰ تا ۴۹۹۹۹۰۰۰	۲۵۱/۳	۱۵۷/۶	۲۰۸	۲۷/۲	-	جمع
۰/۳	۰/۵	۰/۸	۱/۵	۲/۳	۲/۳	۵۰۰۰۰ تا ۵۹۹۹۹۰۰۰	۲	۲/۵	۵/۴	۲/۹	درصد	مهم تر
						۶۰۰۰۰ تا ۶۹۹۹۹۰۰۰						کل هزینه

مأخذ: محاسبه شده براساس ارقام مندرج در فایل‌های کامپیوتری مرکز آمار ایران و سازمان حمایت از مصرف کنندگان و تولیدکنندگان

جدول ۵- ۳

انتقال درآمدی ناشی از سوسپنید تعلق گرفته به برخی از کالاهای اساسی
به تکنیک کالا و گروههای هزینه در مناطق شهری - سال ۶۶ ارقام به: ریال

ردیف	گروه هزینه سوسپند واحد کنتراول	۱۶۰۰۰۰ تا ۱۲۰۰۰۰	۲۲۰۰۰۰ تا ۲۴۰۰۰۰	۳۶۰۰۰۰ تا ۴۲۰۰۰۰	۴۸۰۰۰۰ تا ۶۸۰۰۰۰	۶۸۰۰۰۰ تا ۹۸۰۰۰۰	۹۸۰۰۰۰ تا ۱۶۰۰۰۰۰	۱۶۰۰۰۰۰ تا ۱۸۰۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰۰ تا ۲۴۰۰۰۰۰	۲۴۰۰۰۰۰ تا ۳۶۰۰۰۰۰	۳۶۰۰۰۰۰ تا ۴۲۰۰۰۰۰	۴۲۰۰۰۰۰ تا ۵۱۵۷/۷	۵۱۵۷/۷ تا ۱۰۰/۸۲	نام عنوان
۸۵۲/۹	۸۰۳۳/۵	۷۱۵۵/۷	۷۰۶۲/۳	۷۱۳۰/۵	۵۹۷۱/۷	۵۴۹۱/۸	۴۲۷۲/۴	۳۲۱۷/۳	۵۱۵۷/۷	۱۰۰/۸۲	تاج			
۱۱۳۳/۶	۹۵۲/۷	۸۲۹/۲	۷۷۲/۲	۷۱۸/۲	۶۵۷/۵	۶۵۷/۵	۶۵۸/۶	۳۷۶/۶	۲۰۲/۸۲	۱۳/۲	روغن بنفشه			
۲۵۳۵/۷	۲۲۱۶/۸	۲۲۲۱/۴	۲۱۳۳/۸	۱۹۸۹/۵	۱۸۹۰/۲	۱۷۳۷/۶	۱۷۸۲/۸	۱۰۷۲/۶	۱۳۲۷/۱	۷۸/۳	تندوسکر			
۲۱۱۱/۳	۱۶۷۲/۷	۱۵۶۶/۱	۱۲۵۷/۷	۱۲۹۲/۳	۷۳۳/۹	۱۳۲۹/۱	۱۱۶۵/۳	۷۹۱/۲	۶۵۲/۶	۲۳	شیر			
۱۲۲۰/۵	۱۳۰۷۷/۷	۱۱۲۱۰/۶	۱۱۲۲۷	۱۱۱۳۲/۷	۹۳۸/۵	۹۳۶	۷۱۲۱/۱	۵۲۵۵/۵	۵۵۶۲/۲	-	جمع			
۰/۳۵	۰/۴۲	۰/۸۲	۱/۱	۱/۵	۱/۷	۲/۲	۲/۳۶	۲/۱	۲/۱	درصد	سهم در کل هزینه			

مأخذ: محاسبه شده بر اساس ارقام مندرج در فایل‌های کامپیوتری مرکز آمار ایران و سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان

انتقال درآمدی ناشی از سویسد تعلق گرفته به برخی از
کالاهای اساسی در مناطق روستایی - سال ۶۶ ارقام به تریال

گروه مزین	سویسد واحد	کنترازا	۱۲۰۰۰۰ تا ۱۲۰۰۰۰	۲۲۰۰۰۰ تا ۲۲۰۰۰۰	۳۲۰۰۰۰ تا ۳۲۰۰۰۰	۴۲۰۰۰۰ تا ۴۲۰۰۰۰	۵۲۰۰۰۰ تا ۵۲۰۰۰۰	۶۲۰۰۰۰ تا ۶۲۰۰۰۰	۷۲۰۰۰۰ تا ۷۲۰۰۰۰	۸۲۰۰۰۰ تا ۸۲۰۰۰۰	۹۲۰۰۰۰ تا ۹۲۰۰۰۰	۱۰۲۰۰۰۰ تا ۱۰۲۰۰۰۰	۱۱۲۰۰۰۰ تا ۱۱۲۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰۰ تا ۱۲۰۰۰۰۰	میان
روغن بادی	۳۳/۲	۹۶/۵۰	۲۵۷/۲	۲۸۰/۸	۳۹۷/۸	۴۳۷/۶	۵۲۵/۲	۶۳۷/۶	۷۷۹/۲	۸۸۷/۲	۹۷۶/۲	۱۰۷۹/۲	۱۱۳۲/۸	۱۲۶۶/۲	۳۳/۲
قلونکر	۲۸/۳	۵۲۹/۲	۹۵۶/۵	۱۳۳۸/۶	۱۵۹۳/۳	۱۷۹۱/۲	۲۱۸۸/۹	۲۳۷۹/۲	۲۸۷/۲	۳۸۷/۲	۴۳۷/۲	۵۲۹/۲	۶۳۷/۲	۷۷۹/۲	۲۸/۳
جمع	-	۶۲۲/۷	۱۲۱۳/۹	۱۶۱۹/۲	۱۹۹۱/۱	۲۲۲۹	۲۷۲۲/۱	۳۱۹۶/۲	۳۵۹۹/۲	۳۹۰۵	۴۲۶/۳	۴۹۶/۲	۵۲۹/۲	۶۳۷/۲	جمع
مهم در کل مزین	درصد	۱/۲	۰/۶۶	۰/۵۲	۰/۲۷	۰/۲۱	۰/۳۷	۰/۲۹	۰/۲۵	۰/۱۹	۰/۲۲	۰/۲۹	۰/۲۹	۰/۲۲	مهم در کل مزین

مأخذ: محاسبه شده بر اساس ارقام مندرج در فایل‌های کامپیوتری مرکز آمار ایران و سازمان حمایت از مصرف کنندگان و تولیدکنندگان

پښتونستان ګاونډي علوم او مطالعات فرانسې
پرتال جامع علوم انساني